

REDACTIA

Arad, Str. Aulic (Adam)

ABO MENTUL

Pentru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe
an fl. 6; pe 1/2 de an
fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinditate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulic (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1 fr. garand: prima-dată
7 cr.; a doua oară 8 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare putere
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sînt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu
primem.

Anul III.

Număr Duminecă

Nr. 31.

INFRAȚIREA.

Cine n'ar vrea înfrățire și pace?
Doar' însăși sfânta evanghelie începe:
„Pace vouă!“... Nainte de înfrățire
vrem însă dreptate, că zadarnic ne-am
îmbăta cu vorbe unii pe alții, dacă
nu pe dreptate se întemeiază pacea
și frăția, violențe ar fi ori-ce rostesc
buzele și nici atîta tărie n'ar avea
o asemenea legătură, căta s'ar pre-
supune într-o temelie ridicată pe ni-
sip.

Să nu-î cuprindă deci earăși
spaima pe acei Români, cari în fa-
tul că contele Tisza a îmbiat Româ-
nilor pace, ear' Episcopul Popea a
arătat calea pe care s'ar putea
ajunge la o înțelegere, zicem: să
nu-î cuprindă spaima, că nimeni din-
tre noi nu este nici atîta de mărginit
la minte și nici cu dragoste mai pu-
țină pentru neam de cât toți Români
împreună, încât să cadă la învoială
înainte de-a i-se face dreptate
întreg neamului românesc.

Cum adică? Pentru-că bătrânul
Episcop a zis: *Da, dorim și noi buna-
înțelegere, cei dela Sibiu să creadă
că noi, cari cu fiiască dragoste și
supunere privim la acest vechiu și
încercat luptător, am lăpădat armele
și am trecut în tabără, împotriva că-
reia până acum ne-am războit crân-
cen?*

Este ori o primejdioasă boală,
ori o răutate fără margini să strige
— cei dela Sibiu — de câte ori
se întîmplă un lucru fără ei.

Am întemeiat foaie fără voința
lor, că simțeam în noi nu numai
dorul, dar' și puterea de a ridica în
aceste părți de la margine steag na-
țional: ne-au ocărit ca pe oameni
cari aprind biserică... Chemasem
la Arad obște română, pentru ca să
dovedim, că vechii fruntași luptă-
tori veghează, ear' poporul nu doarme
nici el: ne au ocărit eară, ca și
când am fi jefuit un altar sfânt, deși
în faptă închinare aduceam acestui
altar, de pe care noi nici odată n'am
răpit o singură podoabă... N'am vrut
să intrăm în corul nefericiților ori-
reilor, cari în frații de dincolo
vedeau „vînzători“: iarăși huliți am
fost, deși mai târziu bărfitorii ei în-
șiși s'au arătat slugi nevrednice. Ba
fost-am vorbiți de rău până și pentru
că, alături de popor, lucrat-am ca
scaunul episcopesc al Aradului să fie
plinit nu de omul doririlor nepoilor,
ci de cel care să aducă între frați
înțelegerea și capăt să pună pre-
ocupărilor nerușinoase.

Acum eară să fim luați la țintă,
pentru-că, vorbind cu înțelepciune și
inimă cel mai prețuit episcop român,
n'am înăbușit bucuria inimilor noas-
tre, ci am sărbătorit cu glas tare în
mijlocul nostru pe cel, care mai ales
era și chemat și în drept să spună
„Ungurilor cum și ce fel s'ar putea
aduce între fi această țară pacea ro-
dnică și înțelegerea făcătoare de bu-
curii.

Nu vor cei din jurul foil sibieni
pacea?

Nu o vor nici între Români, nici
cu Ungurii?

Suntem noi Români atît de fe-
riciți în cât o ceartă nesfârșită de
felul acesteia să nu mănească pe ni-
meni?

Și suntem atît de tari, în cât să
nu ne pese nici de Unguri, să nu
mai căutăm înțelegerea cu ei, ci pu-
su-ne-am gînd să-i turtim?

S-o spună înțelepții și curagioșii
dela Sibiu, să fim odată lămurii și
mai ales s-o spună, cum vor să înțe-
rească și să fericească neamul romă-
nesc? Că de patru ani, de când s'au
desfăcut de noi, nu i-am auzit de
cât ocărînd.

Ori pusu-și-au ținta vieții numai
să dărîme?

Cum adică? Neamul acesta nu
poate gîndi nici simți de cât numai
prin capul și inima acestor domni în-
chipuiți, peste fire, în cât apar ca
niște bolnavi?

Un lucru rămîne însă adevăr
nestăruțat: urmînd înainte pe acea-
stă cale, nu numai că ei nu vor lua
parte la deservirea păcii cu Ungu-
rii, dar mărește neînțelepciunea
măni, ceea ce este un rău mai mare
de cât chiar a încheia o pace rea cu
Ungurii. Pentru-că o înțelegere rea
făcută de Români slabi se poate
drege de Români cei buni, și încă
foarte ușor: nu iau în socoteală nici
un fel de înțelegere rău încheiată,
pe când puterea ce se pierde în fră-
mîntările și vrajba dintre frați, nici
odată nu se poate recăștiga.

P. S. Sa Episcopul Iosif Gol-
diș a primit cu ocaziunea instalării
numeroase scrisori și telegrame de
felicitare dela eparchioții sei, dela
mai multe persoane marcante și de
înalță poziție în viața publică. Repro-
ducem din ele astădată pe a metro-
politului Ioan Mețianu, a episcopului
rom.-cat. de la Oradea-mare, cardi-
nalul Schlauch, și a ministrului
Wlasics.

„La momentuosul act al introduce-
rei și implor mulți ani fericiți de con-
lucrare mănoasă la satisfacerea dorințelor
diecesei legate de arhieria ta.“

Ioan Mețianu, metropolit.

„La festivitatea instalării solenne
a Ilustrității Tale, exprimîndu-ți cele
mai bune urări ale mele, Te felicit din
inimă.

Cu deosebită stimă

Cardinalul Schlauch.

„Cu privilegiul solemn al instalării,
primește urările mele ce izvoresc din
inimă; pentru activitatea viitoare arhi-
episcopalească și doresc putere, sănătate și
binecuvîntare dela Dumnezeu, pentru-că în
rezultate să dai vreme îndelungată rod
înbelsugat.

Wlasics.

Serbările Slovacilor. Marția trecută,
august au început, în T. Sv. Martin, ser-
bările Slovacilor, ce se țin acolo în fiecare an cam
ceastă vreme în giurul adunărilor generale
reunimînt femeilor slovace, zisă „Jivena“
nele zeitei darurilor pămîntului la Slavi pă-
ș. Serbările erau socotite pe 3 zile, dar' multă
le venise la T. Sv. Martin încă luni, atît din
cauzele unde trăiesc Slovaci, cât și alți oa-
șii mai ales din Boemia, Moravia și Si-
leia; ba chiar și Slovaci din America au
trăit într'adins un delegat la serbări. La
bucuri acest din urmă, primit cu însușe
fîr și brigăte de bucurie ce nu vroiau să în-
ceteze, asti un toast, în care zise, că le aduce
Slovacilor din vechea patrie salutări și cuvinte
de mîndrie și încurajare din partea fra-
ților prijiți în țara libertății. A mai spus
într'altel că „Slovaci ar pute să fie fericiți
dacă ar i pătași cel puțin de a zecea parte
a acelor libertăți, de care se bucură conațio-
narii lordin America“.

Pede tot serbările au reușit foarte
bine năuși să găsească a pedepsit pe pri-
marul oagului Șimko, cu 25 fl. gloabă, pen-
tru că, ace, „a lipsit de datorință a controla
cum se cade, pe sosiții.“

Șă-i fie de bine! — s'a gîndit primarul
și a plătit.

Abuz ticalos.

Ziarul „L'Indépendance belge“ este
un ziar prietenos Românilor. Articole,
privitoare la noi, publică cu plăcere
și avem să-i fim mulțumitori pentru
ajutorul prețios ce ni l'a dat întot-
deauna.

Se vede însă că la acest ziar
ajung să scrie câte odată și Români
deschizați (vorba e a celor dela Sibiu),
cari își pun micile și urtele lor pa-
tîm și în articole, în cari ar trebui
să stăpânească bunul simț și cumpă-
neala.

Astfel, într'un număr mai nou nu-
mitul ziar publică un articol, trimis
d'un Român (e ușor de înțeles ce fel
de Român) în care se zice:

„Tot asemenea și în Ungaria.
Guvernul ungar a mișcat cerul și
pămîntul pentru a impune în pri-
ma diecesă, contra voinței Româ-
nilor, un episcop, care în calitate de
delegat al guvernului și, prin urmare
atașat Ungurilor, a fost cel mai urgi-
sit din partea Românilor. Nici o alegere
n'a provocat o nemulțumire mai adîncă
ca aceasta. O mare indignație a fost
resimțită în toate inimile române, fiind-
că episcopul a ajuns la această demni-
tate ecleziastică cu ajutorul guver-
nului maghiar, ajutat de oare-care
Români deochiați, despre cari cu drept
s'a putut zice într'unul din numării „In-
dependenței“, că s'au amestecat în in-
trigele lui Bánffy ajutat de colegul seu
Di Sturdza.

„Cu siguranță putem prezice, că
prin alegerea acestui prelat s'a
umplut păharul și lupta între Români
și Maghiari poate lua dimensiuni ne-

prevăzute și la tot cazul desastroase
pentru pacea Europei“.

Toți cititorii nepreocupați și Ro-
mânii cu simț, vor înfiera cu asprime
această ticăloșie, care a văzut înțaiu
lumina în ziarul d-lor Coroianu și
Daianu, ear' acum, prin înșelăciune,
desigur, a ajuns și în foi străine.

VOCI asupra instalării.

„Telegraful Român“ scrie:

Ne asociăm din toată inima la bu-
curia, căreia în mod măreț și demn i-a dat
expresiune diecesa Aradului din incidentul
instalării noului episcop al ei.

Din toată inima unim glasul nostru
cu glasul credincioșilor din eparchia Ara-
dului, din toată inima unim ruga noastră
cu ruga celor ce s'au întrunit în ziua de
sfîntul Ilie în catedrala din Arad.

Dumnezeul milelor și al îndurărilor să-și
reverse darul seu asupra noului arhieriu,
cărui i-s'a dat în mîna tolașul păstoririi;
să-și reverse asupra lui darul seu, ca în
aceste zile grele să conducă cu înțelepciune,
cu mîni tare și cu braț înalt turma cea
cuvîntătoare la pășunea mîntuirii.

Născut în acea eparchie, crescut acolo,
Preasfinția Sa părintele Goldiș cu toată
inima și toată conștiința sa...

În Arad a petrecut viața sa până
acuma, și cât timp a fost în fruntea con-
sistoriului din Oradea-mare, nu i-au rămas
necunoscute năsușele culturale ale Ro-
mânilor din Arad!

Cunoaște toate afacerile eparchiei,
cunoaște din proprie intuiție coardele
inimilor în cercurile mai înalte guverniale,
și toate acestea îi înlesnesc validitatea
bunelor sale intențiuni pentru prosperarea
bisericii din diecesa Aradului.

S'a onorat pe sine diecesa, când cu
onoare și cu mare pompă a introdus în
scaunul seu pe noul episcop.

Legată e inima poporului nostru de
inima preoțimii noastre și acestor legături
se dă expresiune anumită la anumite
ocasiuni.

Legătura cea intimă dintre episcop
ca cap al eparchiei și dintre popor ca
turmă cuvîntătoare, s'a manifestat acum la
instalare.

E natural ca așa să fie!

Iubirea cu iubire se răspîndește, și în
biserică dragostea creștinească trebuie să
domnească, care, după cuvintele apostolu-
lui, nici odată nu se sfîrșește.

Avem rari ocaziuni de a ne bucura
noi Români ortodoci din patria noastră.

Instalarea de Marți ni-a oferit o oca-
siune, și din inimă saltăm cu fra-
ții dela Arad, cu plăcere ne unim cu ei în
bucurie, și mai ales cu plăcere ne unim cu ei
în speranță, ce trebuie să se pună în noul
lor episcop, carele cu fală va păși pe ur-
mele demnilor sei antecesorii, ridicînd bi-
sericii și școale, predicînd cuvîntul lui
Dumnezeu, ținînd caldă în inima poporu-
lui alipirea către biserică și națiune, iubi-
rea de patrie și respectarea legilor.

Ca tîmăia dela altar se înalță către
ceriu rugăciuni pentru îndelunga viață a
noului episcop, pentru sănătatea lui, pentru
întregitatea puterilor lui, sufletești trupești.

Rugăciunile noastre le unim cu cele ale
credincioșilor din eparchia Aradului.

Duhul Domnului vegheze asupra no-
ului episcop, și precum marele Proroc Ilie
neclătit a fost între toate împregiurările,
duhul adevărului și al dreptății neclătit
să domnească în era noului episcop.

Adevărul și dreptatea a domnit în bi-
serica noastră, duhul adevărului a înspirat
pe episcopii nostri, de aici neclătită autori-
tatea lor în ochii poporului.

Acest duh să inspire în activitatea sa pe noul episcop, să fie continuitate în lucrările legale, cari plac Domnului, și cari asigură nemurire celor ce dreptatea o iubesc.

Viu ținută în inima poporului conștiința, că în biserică adevărul și dreptatea domnește, această conștiință dă poporului tăria, cu care poate rezista tuturor încercărilor.

În corul archiereilor nostri a luat loc un nou arhieru, pe care cu iubire l-a instalat dieceasa Aradului, și cu încredere i-a deschis ușile rezidenței.

Vom să fim părtași la această bucurie, care nu e locală, care nu se mărginește numai la Arad, sau la eparchia Aradului.

Bucuria e generală, este a întregii metropolii.

Ne asociăm din toată inima la toate dorințele bune, câte i s-au adresat Preasfințitului Sale părintelui Iosif Goldiș, din incidentul instalării.

Dumnezeu să-l țină și să-i îndrepteze pașii.

Tendințe primejdioase.

Din Lugoj am primit de mai multă vreme o corespondență, despre al cărei conținut suntem solicitați acum din nou să luăm notă.

N'a fost destul adică „esărdas“-ul pus în programul petrecerii „Reuniunii române de cântări“ d'acolo, ci la 23 Iulie aceeași reuniune, întovărită de reuniunea de cântări jidano-maghiară, s'a dus cu steagul întru întimpinarea corului unguresc din Hódmezővásárhely, ba fiul dlui C. Brediceanu, Tiberius, concertează chiar și el împreună cu Ungurii. Sub conducerea acestuia corul român a cântat, între altele: „Astăzi ziua triumfală“, apoi „Oltul geme“ și „Lugojana“.

Ear' pe ziua de 29 Iulie n. unii tineri universitari români s'au apucat să facă un bal împreună cu Ungurii și Jidani, spunând, că Românii singuri nu au dame destule.

Nouă nu ne vine a crede atâtea slăbiciuni, chiar în Lugoj și cu aprobarea dlui Brediceanu!

Pasivitatea noastră.

Din cele întemplate Sâmbătă și Duminecă la Hațeg, se poate vedea, cât de mult inteligență și poporul român din se-le părți știu să aprecieze pasivitatea noastră.

Li s'a dat prilegiu ca să dovedească aceasta, două evenimente ce s'au petrecut acolo în numitele zile.

Sâmbătă a fost alegerea de deputat dietal al cercului Hațeg, ales fiind Ponorî Sándor, cu unanimitate de voturi. N'am avut nimic de zis contra acestei alegeri, dacă ea ar fi fost săvârșită numai de Maghiari. Trebur' însă cu durere să constatăm, că au grăbit a-și da voturile și a duce și pe țeranii de prin comune, mai mulți preoți români, cari punându-se în fruntea poporului, sbierau din toată puterea plămânilor lor la „iljen“-uri, lucăr credea că se sgu due întreg văzduhul dimpreună cu toți munții ce-i înconjoară.

Și cum nu, când datu-li s'a la toți câte 2 fl. și câte un papișas patriotic.

Durere și amărăciune ne cuprinde sufletele, când ne cugetăm la cele petrecute cu acea oc s'una, de către preoții români din jurul Hațegului.

Oare aceasta v' este chemarea, stimatilor? Astfel știți DV. aprecia pasivitatea și conclusele aduse de conferințele noastre naționale?

Dar' — pardon! era să v' învinovătim fără nici un temei, deoarece ce îndată a doua zi, Duminecă, cu ocaziunea adunării despătimimentului VII. al „Asociațiunii“ ținută la Hațeg, ați dovedit că o știți aprecia, neluând aproape nici unul parte la acea adunare.

De altcum nici nu e mirare, căci doar' nu puteți servi totodată și Maghiarilor și Românilor. Mai bine ați ținut a servi celor dintâi, căci doar' din sudoarea aceloror trăiri, ear' nu din a celor din urmă.

Va să zică, la D-voastre pasivitatea e de-a îndoașele. O țineți aceasta față de lucrurile românești, folositoare neamului din

care faceți parte, și o abandonați fa- cele maghiare.

Oare nu Vi-se roșește fața de ra-ce o faceți și nu V' e mustră conștiința păcatul ce-l săvârșiți cu astfel de ceduri?

Și pentru-ca lumea să V' cunoscă și să V' desprețuească, ca pe niște rădăcite, lăsați să V' urmeze și nu la toți căpi ați luat parte la tãmbălăci-ghiar: Eată-le: Drăghic Alie (Riu-Et), Bora (Petroș), Ilea (Totești), Pogănu (P.a), Jiga (Livadia), Todoran (Jiu-Măța-Pă-roșeni), Preda (Petrila), Voin (Ba-Mi-hălescu (Riu-Alb), Mihăescu (Ciur I Suciu (Galati), Dionisiu Ungur (Rea) (en-tean (Feder), Benjamin Suciu (el), Pavel Pop (Paros), Lăscuț Nădăra (E) toți preoți, ear' dintre învățătorii urgi: Moș (Riu-Alb), Păsea (Zeicani) și Po-pescu (Totești).

Acestora nu numai că nu li fost rușine de lurul ce l'au făcut, dar, mo-niați fiind din partea unui inteligent, a érat Român, au răspuns, că dinșii chiar dacă vor fi dați publicității, nu mult le p.

Nu mult ne ocupăm deci de ei li lăsați să-și judece publicul și coșia frați preoți ai lor, dar' li asigurăm, că, veni vremea, când își vor lua răsplata veni- de la înșii acei poporeni ai lor, ear' i-au dus să-și facă de rușine.

(„Revista Oștă“).

DIN ROMANA

„România Jună“ este titlul unui ziar care va apăre în București, Dunecă, la 17 Octomvrie 1899 cu următorul prgram: „Va fi un organ independent de partiele poli-ce. Itemeiat pe bază democratică moderată. Ideia sa fundamentală va fi apărarea și dezvoltarea principiilor, cari privesc existența și mărirea statului și a poporului român“.

„În această ordine de idei, ziarul va lupta pentru întărirea spiritului de autori-tate a sta ului, pentru înrădăcinarea senti-mentului monarhic, pentru ridicarea simțimentului moral și re-ligios și mai ales pentru îndurarea politi-cei românești pe adevărata cale a biului public, pledând mereu pentru o luptă onestă și desinteresată.“

„Ziar de propagandă a culturii, „Ro-mânia Jună“ va da în fiecare număr o bo-găție de articole concise asupra poli-cei noastre și a celei externe, articole de lite-ratură, sociologie de arte și științe, notițe numeroase și variate, informațiunile cele mai întinse și controlate, va ave un ser-viciu particular de depeși și va conține sfaturi economice și igienice serioase; cu un cuvânt, ziarul va fi în acela i timp o adevărată enciclopedie de cunoștințe in-teresante și folositoare.“

O denunțare păcătoasă.

Primum dela o persoană vrednică de toată încrederea următoarele rânduri:

Să întempla de mai avem și noi câte un notar comunal. Știm că ce au să îndure acești oameni dela superioritățile lor și le și iertăm de multe ori păcatele ce le comit contra neamului lor, numai ca să scape de bănușala, că cochetează cu partidul națio-nal.

Ne înconjurăm unii pe alții chiar prieteni buni fiind mai înainte, căci nu vrem să se zică, că pentru noi și-au pierdut pă-neia, iar altă pâne nu le putem da.

Cu toate aceste sunt împregiurări fa-miliare, cari ne aduc împreună, așa, bună-oară, un fost prof-sor seminarial acum preot în Cenad, părintele Romul Nestor, și-a chemat pe colegii și amicii la cununia sa cu flica dlui notar Todor Crișan din Se-leuș.

Preotului din Seleuș, părintelui „Z. sz-lo Parthen“ nu i-a convenit alegerea de primar, drept-ce serie cu data 19 Aprilie 1899

o instanță către comitele suprem, în care din cuvânt în cuvânt zice:

„X. Y. — candidatul domnului sale — e un econom, care nu știe nici ceti, nici scrie și chestia națională n'o cunoaște, precum nu cunoaște litera. Aici notarul face chestia națională, pentru că dinșul procură din banii cultului bisericesc atât „Tribuna“ din Arad, cât și cea din Sibiu și oamenii lui erau abonerați „Foaia Poporului“ din Sibiu, chiar primarul actual e cîrturir și frații dînsului în fori din Sibiu. La Crișan a umbiat de câțiva ori Mangra și Dr. Pop Stefan și au prân-it acolo. Fica dînsului avea cîntecul oc-l agitoric (ez a lăzită notăja) „Lga notăja“. De către Mangra, Ciorogariu (Ciorogariu a fost nazul) a trebuit să-ierstatul fibiriu Monti să fugă de la muntă, ca gonit sîrmul în întunerecul nopții și pe ploaie, căci încă în-a-nte de cînd începuseră d'scurările... apoi „numele și-l scrie Crișan și nu cu „kappa“ grecesc ori „K“ unguresc“ etc etc.

Nu e treaba noastră să judecăm di ferendul local dintre notar și preot. Ne cuprinde însă un fior rece, când vedem un preot decăzut la acest grad de denunțare contra ziarelor românești și contra unui cinstit om și tată a unei grele familii.

ULTIME ȘTIRI

Monumentul lui Hentzi. Eata câteva amănunte despre parada mi-litară ce se va face Sâmbătă, în 12 Au-gust, când se va desvêli din nou mo-numentul generalului Hentzi și al ce-lor căzuți cu dînsul, în curtea școalei de cadeți de la Buda.

Trupele vor fi îmbrăcate în hainele stejar; regimentele de infanterie es cu muzicele și cu steagurile lor. Porunca mai spune, ca fie-care regiment să se presinte în număr cât se poate mai complet („mit grösstmöglicher Stärke“), ceea-ce însemnează, ca să iasă și sol-dați-meseriești ai regimentului, ba chiar și cei-ce îndură pedepse mai domoale.

La fata locului, la școală, în rin-dul prim vor fi așezați elevii școalei de cadeți ces. reg., pr cum și cei ai academiei militare honvezești, cum și oficerii honvezi în rezervă; apoi vor urma trupele. Punct la orele 9 va sosi „representantul supremului șef al armatei“, archiducele Iosif, supremul comandant al honvezimei și imediat se va începe solemnitatea: mai întâi se va ceti „missa“ la al-tarul construit imediat lângă monu-ment; apoi episcopul militar Belopo-totzki va sfinți monumentul, ear' tru-pele, atât cele ale armatei comune cât și ale honvezimei vor da salve de puști și vor defila pe dinaintea statuei.

După defilare, prințul Lobkovitz, comandantul general al trupelor din Budapesta va ține o cuvîntare în limba germană către trupe, în care va glorifica pe Hentzi și pe ai lui; apoi trupele se vor întoarce în casarmă; restul zilei va fi liber și soldații vor căpeta mîncare îndoită (Duplamenage).

Kossuthiștii din Bud-pesta și foile lor, mai ales „Egyetértés“, spumegă de turbare. Se pregătesc să meargă la aceleași ore la statua honvezească din Buda și să depună cununii pe ea. Dar comitetul arangiator în ședința sa a hotărît: „a admonia pe cetățeni să nu vatem pe soldați căci, zice, în ziua sîrbătoririi lui Hentzi nu este ertat să se verse nici o picătură de sânge maghiar“.

Foarte cu minte și precaut. Insuși Kossuth-fiul petrece tocmai în odihna de vară la Neapole și nu va veni să demonstreze.

Nemții contra Slavilor. Graz, 10 August. Ieri a sosit în orașul Cilli (Styria de sud, unde fusese în-ființat în 1895 un gimnasiu sloven și din care cauză căzuse de la putere așa zisul „minister coalițional“ Windi-schgrätz. R. „Tr. P.“) 100 studenți cehi din Praga, însoțiți de studenți sloveni, cari li se alăturaseră în diferite crăse, unde Cehii petrecură pe drum.

Autoritățile competente luaseră toate măsurile necesare pentru menți-nerea ordinii și liniștei, căci era bine știut, că studenții și alt public german pregătesc demonstrațiuni in-tinse în contra Slavilor. Din cauza aceasta studenții slavi nu sosiră cu tren de dimineață ci la dorința autorităților, cu unul după amiază, astfel încât la sosirea lor nu s'a în-tîmplat nimic. Numai după ce pu-blicul german află despre sosirea Slavilor începură demonstrațiunile, cari se prelungiseră până noaptea târziu, degenerând în bătăi sângeroase. Nemții au tras din revolvere asupra Cehilor și aruncă ploaie de pietri asupra lor. Sunt foarte mulți răniți; s'au făcut multe arestări.

KNEZEVITS A INEBUNIT. Peters-burg, 11 August „Petrovske Wiedomosti“ publică din isvor autorizat știrea, că în urma torturilor îngrozitoare ce a suferit în temniță, Knezevits a inebunit. De aceea se amână pertractarea procesului.

Afacerea Dreyfus. De Marți, 8 August urmează ședințele secrete ale tribunalului militar, în care se tot cercetează actele tainice. Sâmbătă s'ar pute începe earăși cu ședințele deschise, dar' Dreyfus e bolnav, astfel nu e sigur dacă atunci se va pute continua pertractarea.

Ambele tabere protivnice speră și scriu, că tribunalul va aduce verdict cum ele gândesc; cei ce doresc și zic, că va fi osândit, spun totdeodată, că presidentul Re-publicei Loubet îl va grația pe Dreyfus, dar' numai așa, dacă va părăsi Franța pentru totdeauna.

Prietinii lui Dreyfus cred earăși, că va fi achittat. Ori ce prorocie este de-ocamdată fără temei.

Ziarul „Figaro“ zice, că e imputernicit din parte competentă a publica următoarele:

„L era știut, că colonelul Schwarzkop-pen, atașat militar german la Paris, nici odată n'a văzut borderoul, deoarece ce așa a fost furat încă înainte de a-i fi venit la mână documentul. Schwarzkoppen a primit numai pachetul ce însoția borderoul; prin urmare el nici n'a putut ști, că au osândit pe Dreyfus ca pe autorul borderoului. Când în 1896 ziarul „Le Matin“ publicase copia fotografică (facsimil) a borderoului, Schwarzkoppen a recunoscut imediat după ea scri-tura lui Esterhazy și afise tot deodată și aceea, că Dreyfus suferă pentru păcatele a teia. Cîteva zile după aceasta publicare, Esterhazy veni: la Schwarzkoppen, care l i turebă:

„D-ta și scris borderoul?“

„Da, tul“

„Ei bine, — zise colonelul — eşti cel mai mare ticălos ce a trăit v'odată pe lume“, și-l dete afară pe Esterhazy.

Eacă, din altă parte cum scriu ziarele protivnice lui Dreyfus:

„Recherch: în toaia sa „L'Intransigeant“ rezonază în următorul chip:

„Din cauza acestui stîrpitei degenera-te trup și s'inflește, cu nas cărn, Fran-cia e sgușită de doi ani în temelile sale. Se găsește oare om, care ar da măcar 2 sou (10 centime) pentru a vedea această corectură, ear el cu atâtea milioane păgu-bește Franța“

„Drummond în „Libre Parole“ astfel își începe articolul:

„Pe patrioții asta i revoltează tocmai, că din cauza unui Jidan se prăpădește Fran-cia întreagă.“

Act de recunoștință.

Pătruns de însemnătatea clasei de mijloc (meseriașilor) la noi, distinsul avocat și director al institutului de credit și economii „Ardeleana” și desinteresat sprijinitor al instituțiilor noastre, dl. **Dr. Ioan Mihai** din Orăștie, a ținut să-și arete generozitatea față de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, punând la dispoziția subscrisului comitet diurnele sale congresuale și sinodale în suma de fl. 62.78 cr.

Din această sumă s'au adăus: fl. 15 fondului disponibil, ca taxă de membru ajutoilor pe 3 ani (la fl. 5); fl. 30.95 la fondul expoziției anuale; fl. 8.97 cr. la fundațiunea **Bechniș**, cu menirea de a se cumpăra și distribui între învățacei și sodali cărți foloșitoare; fl. 5.68 cr. la fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor români și fl. 2.13 cr. la fondul expoziției jubilare.

Prin această sumă, averea Reuniunii în bani elocată la „Albina” a ajuns cifra de fl. 614.41 cr.

Dee cerul poporului nostru mulți bărbai de generozitatea dlui Dr. Mihai, căruia aducându-i tributul recunoștinței membrilor Reuniunii noastre, îi dorim de la bunul Dumnezeu viață îndelungată, spre a avea mulțumirea de a vedea înflorind pretutindenea clasa meseriașilor noștri, atât de necesară fiecărui națiune, ce tinde la bunăstare și înaintare.

Din ședința comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, ținută la 18 Iulie n. 1899.

Victor Tordășianu,
președinte.

Zacharie Aron,
notar substitut.

De la sate.

Pentru ce s'a jucat în biserică? Sub acest titlu primim următoarele: În 16 Iulie s'a întâmplat joc în edificănda noastră biserică. E drept, că lucrul e scandalos, dar martorul și cunosătorul împregiurărilor, fie cât de bun Român și creștin, ar zice: nu era alt remediu. — Noi fiind materialicește foarte rău situați și neavând capital bisericesc, de voie n'am fi început zidirea unei biserici în preț de 10.000 fl. ci am făcut-o construind fiind de autoritățile politice, cari prin inginerul comitatens ni-au închis vechia biserică. — Inteligența amestecată din loc și giur ni-a ajutat cu cuvântul, îndem-

nând și îmbărbătând poporul desperat și înfricoșat de enormele spese. Nu mai puțin și prin mijloace, făcând dăruiri benevole: într-o listă 300 fl., din fundațiunea Feldheim 600 fl., din cassa urbarilor 1552 fl., din cassa nobililor 100 fl.; în 8 August 1897 s'a arănat o petrecere de calibrul celei din 16 Iulie de unde am primit bani gata 152 fl. 36 cr. Petrecerea din 16 Iulie era arănată cu concursul și hotărârea noastră, ca din profit să se cumpere orologiu la biserică. — Până în ziua de 16 Iulie am spăsat pentru petrecere 200 fl., eram arănați, cu toate, la ora 1 p. m. venind o ploaie torențială ni-a făcut pradă toate toate; loc acomodat pentru ținerea petrecerii nu era. — Fiind rugat comitetul parochial pentru a permite ținerea jocului în biserică, acesta a conces. Îngăduința s'a întâmplat din recunoștință față de inteligența, care mult ne-a ajutat și fiindcă scopul era pe seama biserice. Spesele făcute erau de 200 fl., apoi dacă petrecerea nu se ținea, arăngierii erau îndatorați a despăgubi pe bucătari cu 200 fl. S'a conces deci și pentru încungiuirea acestor spese. S'a luat în considerare, că biserica e sub zidire și cine ar putea jura, că în restimpul zidirii între acei păreși nu s'au comis mai mari păcate, deci profanările se vor desfășura prin actul sfințirii, când biserica se va consacra Domnului. Profitul curat dela orice petreceri amestecate, întâmplătoare în Bratca, tot numai biserice și școalei noastre confesionale s'a destinat până acum. În fine eu, preotul local, n'am fost prezent la sfătuirea comitetului, dar ulterior fiind avisat, nolenă-volenă trebuia să conces.

Onoratul public român e rugat să fie indulgent și după cele expuse să se împace cu cuvintele, că scopul sfințește mijloacele.

Bratca, la 16/28 Iulie 1899.

În numele comitetului parochial:
Stefan Domocoș, preot.
Ioșif Crainicu, învățător.
German Măru, episcop.
episcop I.

(Femeia „sfântă”). Lăpășă fiind vestea despre femeia ce prin cercul *Iamului* s'a dat de sfântă, imi iau voie a descrie unele însușiri ale ei, precum în câțva și persoana ei, anume: Respectiva e Ana, soția lui Vichentie Armant din Bernasca, mamă a trei copii; în tinerețele ei a fost o femeie depravată. Cu vre-o 5 ani înainte a căzut într'un morb greu, din care sculându-se a început să profetească, mai bine zis, să predice pocăința, zicând că e trimisă de Tatăl. Predicile ei constau din niște cântece, a căror melodie dovedește prostie, ear' textele compuse de dînsa sunt când face molidva:

și ne-am adunat oștirile să l'impedecăm. Mai târziu, după-ce ne-am învârbat cu Turcii, ne gătirăm de războiu cu ei. Putere aveam destulă, ear' inimă și mai multă, și puteam să ne batem cu ei, ori singuri pe socoteala noastră, ori în tovarășie cu Rușii. Dar Rușii ni-au pus piedecă.

Erau ei bun-bucuroși să ne batem cu Turcii, dar nu după voia noastră, ci după placul lor. Ne cereau oștirea s'o bage în foc unde or voi dinăi, stând sub poruncile generalilor ruși.

Domnitorul nostru n'a voit să-și dea oștirea pe mâna generalilor ruși, zicând, că dacă va pleca în războiu, oștirea noastră trebuie să aibă comandant român.

Dar Rușii voiau să le fie oștirea noastră numai picioare de alergat, ear cap să n'aibă. Ear noi nu voiam să ne fie oștirea fără cap și nici cu cap străin să n'o vedem umblând de ici rână colo. Ce li-ar fi plăcut Rușilor, în ce foc ne-o asvîrli. Și dac'ar fi biruit Rușii, noi nu ne-am fi ales nici măcar cu lauda lumii, căci toată lumea ar fi zis, că Rușii bu biruit și generalii lor, după vorba, că unde e capul, acolo sunt și picioarele.

Și, după cum steteau lucrurile pe atunci, aveau dreptate să nu ne primească

and eu Tată te-am aflat culcat, la cruce mănăstire, mâna dreaptă eu ți-am dat și picioare te am sculat, tu în brațe m'ai ținut și în gură m'ai sărutat” și altele de ast fel. După ce a cântat, vorbește gândind, că oamenii să serbeze nu numai mincile, ci și Vinerile; să nu lucre în ste zile, și să nu mănânce numai mlaieu, mlaigă și legume, ci să mănânce mai mult carne.

Că ar fi făcut vindecări, aceea nu e adevrat; o femeie, despre care era vorba ci-a dat vederile, lăsată fiind să meargă singură, în loc să treacă pe poartă, a apucă după poartă. Întră astfel de împrejurări a rămas la noi în comuna noastră Vînă 14 zile, câștigându-și și alți învățace între cari unul s'a folosit de procedura lui Mohamed, căci pe cel-ce nu voia să i-se facă, îl lovia cu băta în cap, așa d. e. pe amna unui învățător maghiar din Orăvița care nevoind a se așterne cu fața la iment, a lovit-o în față așa, că cu brațul umflat s'a dus acasă. În acest restimp durere că trebuie să mărturisesc, nu a aflat nimeni care să o combată, decă numai singur tînărul preot, părintele **George Băiaș** cu învățătorul **Corneliu Lazar** și omereciatul **Ioșif Berciu**. — Cei doi dîntău a adevărați părinți sufletești, pe lângă multe amenințări și mari pericole — căci poporul era în stare să omoare pe cel ce nu erdea — și-au pus toate puterile să aducă pe filii lor sufletești la lumina adevărului. Onore lor!

Lucrarea acestora însă, durere, a fost sădărniciță prin celalalt preot din loc, prin părintele **Ioșif Bălu** care de o parte ca om răutăcios, ca să nimicească vaza și iubirea de care părintele **George Băiaș** se bucură la parochienii săi, de altă parte ca om iubitor de argint, de dragul paralelor pe cari spera a le câpăta și pe cari într'un mod necuviincios ba chiar și condamnabil le-a și câpătat — a fost celălalt celălalt al acestor femei. Sfinția sa a fost cel dîntău și cel care mai cu dulce a sărutat mâinile ei, a pus la dispoziția ei praporii din sfânta biserică, spre a-și mări vaza. A zis că e sfântă, că e prorociță, că e chiar însuși Christos. La „Înălțarea Dîui” părintele **Ioșif Bălu** a eșit în onoarea ei cu litia, ear' la sfințirea apei a lăsat-o ca mai întâu ea să o sfințească, cu formula sus citată, de botezat însă ea singură a botezat și pe Sfinția Sa.

În biserică a pus-o înaintea ușilor împărătești, ear', când față de această necinstire a celor sfinte pășiau părintele **Băiaș** și învățătorul **C. Lazar**. — Sfinția Sa părintele **I. Bălu** pune la cale pe niște oameni de pănura S. Sale, să-și deie afară din sat ca pe niște necredincioși, ceea-ce se și întem-

tară și pe bună dreptatea frăției, Ei, cei tari și puternici, cu oștiri multe, cătă frunză și iarbă, și încercate prin multe războaie, nu simțiau nici o nevoie să se întovărășesc cu noi, cei puțin, care abia de câțiva ani isvodiserăm o oștire măruntă și încă nepurată la nici un războiu. Ei se vedeau destul de mulți și de tari, ca să isprăvească singuri cu Turcii.

Ear, când le spuneam, că ne mână gîndul să mergem de capul nostru la războiu — noi într-o parte și Rușii într'alta, căci e mare țara turcească — și, că de vom câștiga, a noastră să fie lauda, ear de vom pierde, rușinea numai a noastră să fie, Rușii ne sfătuiău să stăm pe loc. Ziceau ei, că li-am strica rostul și li-am încurca numai drumurile lor. Ear ca prieten, chipul, ne prorociau, că de ne vom amesteca în războiu, vom eși fără doar și poate și cu pagubă și cu rușine.

Și văzându-ne sprinteni și cu gînduri de războiu, Rușii se uitau cu batjocură și cu milă la noi; se întorceau cu capul la dreapta și dau din umeri de grijă noastră, apoi se întorceau cu capul la stînga și rideau de opintelile ce le făceam.

Ear noi eram amărîți pentru asta.

Și așa s'a făcut, că la Nicopole, când ni-au trimis poruncă rusească, să por-

pla, dacă d-lor nu erau curagioși și oameni de spirit.

În acest restimp epitropia parochială a primit pe seama bisericii 270 fl., ear' parochianul **Nicolae Lungu**, membru al comitetului parochial, tot pe seama bisericii 50 fl. Observ însă, că această sumă până în ziua de astăzi nu a intrat, nici în jurnalul bisericii, decă cu atât mai puțin în cassa bisericii; ci se află împărțită la epitropul **Sofronie Jucu** și **Petru Bălu**, cari nu numai cu acești bani își fac lucrul, ci cu întreaga avere bisericască manipulează astfel, că biserica nici când nu are venit, ci în totdeauna sunt spesele mai mari de cât venitele, ear' socoțile bisericești nu sunt depuse, respective aprobate de circa 15—20 ani. Astfel stînd lucrurile în Vraniuț, trag atențiunea autorităților mai înalte bisericești, să facă vre-un pas, căci e foarte de lipsă, dar' să nu mai îngăduie nici de cât aceste nesuferite stări de lucruri; căci ele pot să aibă urmări foarte triste, atât pentru biserică, cât și pentru popor.

Vraniuț, 12 Iulie 1899.

George Băiaș.

Dl. **Albu**, învățător în *Recița-română*, în răspunsul său de justificare, publicat în „*Tribuna Poporului*” Nr. 132 prin unele aruncări de vorbe necualificabile, face aluziune la persoana mea, ca și când eu aș fi autorul corespondenței publicate în Nr. 22 al „*Tribunei Poporului*”, ce s'a ocupat de persoana d-sale.

Îl reflectez, că eu nu sunt și nici nu cunosc pe autorul corespondenței de sub întrebare și că prin urmare dl. **Albu** lăudându-se pe sine și vorbind despre „cail de pe ogașul mare” — întru cât l'am putut eu pricepe — fără motiv mă calumniază și mă batjocorește, ceea-ce eu în interesul cinstei mele de om, nu l' pot permite; decă îi poftesc pe dl. **Albu**, ca în decurs de 14 zile pe cale jurnalistică, dar' în termeni mai moderați să binevoiască a mă lămuri în cauză, ca să nu fiu silit ca în paguba vrînuia dintre noi să cer satisfacțiune pe calea legii.

Pe onorabila redacțiune o rog respectuos să se declare cu privire la persoana mea în această afacere. *)

Orăvița-mont., 12/24 Iulie 1899.

Nicolae Băiaș,
învățător.

*) Atestăm, că nu d-la eșt autorul corespondenței. R. e. d.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”.

Pagini din Istoria României.

Luptele Românilor

de

G. COȘBUC.

1876—1878.

(Urmare.)

Noi, meted și fără ocolire, li-am pus perunca la spate și am rămas locului. Rușii au fost siliți, să-și părăsească singuri cetatea și singuri să-și care robii, plecând numai cu jumătate oastea asupra Plevnei.

Ziceau, că dacă li-am fi trimis oștire la Nicopole, ei ar fi plecat mai cu veghiare la Plevna, știindu-se apărați de noi, și n'ar fi fost nevoiți să-și rupă oastea în două. Așa ziceam și noi. Dar nu răutatea de inimă ne-a ținut pe loc; și chiar de ar fi fost o răutate, ea își avea noima ei și un rest adănc.

Mar rostul lucrului avea o poveste: Nu ne aveam bine cu Rușii.

Când au început Rușii războiul, noi eram îngrijeați că vor intra Turcii în țară,

nim numai de cât să le cărbănim robii și bagajele după ei, noi cu toate că i-am văzut strimțorați, nu li-am făcut pe voe.

Și de aceea se plîngeau, că lupta de la Plevna au pierdut-o, mai ales din pricina nevrerii noastre să le ascultăm porunca. Dar porunca lor nu eram dator să o ascultăm; nu era făptuire de om cu mintea întreagă, să le ascultăm porunca. Oștirea noastră nu era adunată de pe gârle; ea voia să se bată și să facă lucruri vitejești, nu să care catrafusele altora. Și avea cap, pe Domnitorul nostru, și numai de El avea să asculte.

VI.

Rușii sunt de o legă cu noi, dar sunt de altă fire. Ună ni-e credința în Dumnezeu dar altă ni-e obștiea neamului. Ei au țara lor și noi avem pe a noastră, și deosebite ne sunt legiunile țării, cum ni-o deosebit graiul.

Când e vorba să fi rob și slugă, ori ție Turcul stăpân, ori Rusul, tot una e. Bir plătești unuia ca și celui alt, și biciul care te bate, tot biciu rămâne, fie că e în mâna creștinului, fie că e într'a păgânului.

Ear Rușii, de câte ori erau învârbiiți cu Turcii, intrau în țările românești și le pustiau, sub cuvântul că sunt ale *Sultana-*

Din Glimboca ni se scrie:

In 10/22 Iulie a. c. a reposat veteranul econom, bine cunoscut de toți dimpregiurul acesta, Ioan Madinea, în etate de 78 de ani; a fost un Român și naționalist bun. A fost și în preparandie, elev al lui Cost. Diaconovici Loga. Copiii i-a crescut bine, așa că unul a fost notar cercual în Obreja, ează pe ceilalți i-a făcut economi.

Inmormântarea s'a făcut Duminecă, în prezența unui public foarte numeros.

Actul inmormântării l'a săvârșit preotul local Iuliu Musta, cu asistența d-lor preoți Ioan Velovan din Ohababistra și Pan-telemon Domil din Obreja. Cântările funebrale au fost conduse de învățătorii Virgil Ștefanigă din Glimboca, Iosif Suba din Ohababistra și de învăț. pensionat George Simeria din loc.

E frumos, cum întreg poporul cântă împreună cu preoții, învățătorii și cu școlarii, cum e în comuna Glimboca.

La finea ceremoniei funebrale, părin-tele Iuliu Musta a ținut o cuvântare, prin care a emoționat publicul asistent până la lacrimi.

CONCURS.

Subsemnatul comitet parochial, ca manipulantele fundației Zsiga din Beiuș, în urma concluderii senatului fundațional din Oradea-mare Nr. 17 din 16/28 Iulie a. c. — des-chide prin aceasta pe anul școl. 1899/900 concurs pentru șese stipen-dii anuale de câte 120 fl.

Stipendiștii vor fi obligați a stu-dia la școalele elementare sau în gimnaziul din Beiuș și vor fi așezați în internatul diecesan gr. or. român din Beiuș, la epitropia căruia se va administra și stipendiul.

Concurenții pentru aceste stipen-dii conform literelor fundamentale au să documenteze cu documente origi-nale sau oficios autenticate:

1.) Că sunt născuți în comitatul Bihor și aparțin la biserica ortodoxă română, spre care scop se va aceluie extrasul din matricula botezătorilor, provăzută cu clausula parochiului competent, că și de present aparțin bisericii ortodoxe române.

2.) Că au studiat în anul școl. 1898/99 cu succes bun și cu purtare bună morală la vre o școală medie sau elementară din patrie, spre care scop se va alătura testi-moniul școlastic.

Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are să producă și atestat autentic despre ocupațiunea, precum și despre pur-tarea sa morală din acest interval.

lui și, făcându-ne răul nouă, îl fac Turcilor. Nu era creștinească purtarea lor. Se spune că erau odată doi frați, care trăiau în două sate îndușmănite unul cu altul. Odată un frate se duce noaptea și aprinde casa celuialt frate, și-i înjunghie și boii. Când l-au întrebat judecătorii, de ce-a făcut așa, — a răspuns: Frate, ca frate, dar e dintr'un sat îndușmănit cu satul meu, și făcându-l rău lui, am făcut rău satului. Și când i-au zis ează: Dacă aveai ură pe toți sătenii, de ce-ai sărăcit tocmai pe frate-tău; li-a răspuns, că frate-său îi era mai în drum.

Așa o făceau Rușii cu noi, Românii le erau mai în cale, și ca să simtă durere țeara turcească, aprindeau pe Români.

De aceea umblam tot cu ghița în sin de grija dragostei lor. Ear acum, când au intrat în țară, ne uitam după ei, urmă-rindu-i cu ochii, ca pe cel bănuț. Ni-au cerut oștirea, să se bată alături cu a lor, dar nu cu ochii deschiși, ci legată la ochi. Ear când am voit să sărim asupra Turcu-lui, să-l prindem de piept ca să ne dea ce-a fost al nostru și ceea-ce ni-a luat cu de-a sila, Rușii ne-au oprit, zicând că nu e nevoie să ne ostenim, căci au să ne scoată ei de la Turc ceea ce dorim.

3.) Că concurenții sunt deplin să toși și nu sufer de vr'un morb organ aceasta este de a se dovedi cu atestati-dical.

4.) Că concurenții și părinții lor n-avere, din care să poată suporta crește concurentului, spre care scop e a se prod-atestat de paupertate dela antistia co-nală; acest atestat are să-l subserie și-rochul respective preotul local, în lipsa-stuia sau dacă ar fi înrudit cu concur-tul, atestatul trebuie subcris prin protopd tractului.

Petițiunile instruite cu docum-tele necesare sunt a se adresaa subsemnatul comitet parochial până 22 August st. n. a. c.

Petițiunile sosite mai târziu ri neinstruite în conformitate cu ce de mai sus, nu se vor lua în coi-derare.

Din ședința comitetului parochial gr. or. român din Beiuș, ținută 16 August 1899.

Comitetul parochial din Beiuș (Elé-nyes cottul. Bihorului).

Chestiuni școlare.

Condițiuni de primire în școala civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu și în internatul aceia.

În clasa I. a școalei civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes IV clasa ele-mentare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materiile de în-vățământ, prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școalei civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin atest. școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare de la altă școală de categoria școalei civile.

În lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V. și VI. de la școala elementară poporală, primirea în ori care clasă a școalei civile, ce corăspunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui examen de primire, după cu succes înaintea corpului profesoral al școalei, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-uogor de culte și instrucție publică, dte 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se înmatriculează pentru primadată la școala noastră, au să producă

atestat școlar, atestat de hotez și certificat de revaccinare.

În cursul complementar (supletoriu), împreună cu școala civilă de fete a Asocia-țiunii, în sensul §. 6 din statutul de organi-zare al școalei, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școalei civile. Se pot însă primi și eleve, cari au absolvat cu calculul bun numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt im-pedecate a absorva toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1899/900 se pot face din 1—6 Septembrie 1899, stilul nou.

Examenele de emendare se țin în 2 Septembrie 1899 st. n. la 8 oare a. m., cu elevele, cari s'au însușat la direcțiune în termiul prescris.

În 5 Septembrie 1899 st. n. la 8 oare a. m. se vor țină examenele de primire, ear' în 6 Septembrie se vor face prele-gerile regulat.

Didactul e 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu primadată la această școală, o taxă de înmatriculare de 2 fl., solvită odată pentru totdeauna. Același didactu e și pentru elev. le din cursul com-plementar.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, fie eleve ale școalei civile, sau ale școalei elementare a reușii femeilor ro-mâne, au să fie însușate de timpuriu la direcțiunea școalei. Înainte de începutul anului școlar, pentru-ca să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 250 fl. v. a. pe an, plătită înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile tre-buincioase, pentru materialul de scris, de desen și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se poartă separat de părinți, precum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru in-strucțiune în forte piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voeste să iee oarele singură, se compută la 2 oare pe săptămână taxa de 9 fl. *) pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucțiune în ace ași oară, taxa se compută la 2 oare pe săptămână cu 4 fl. 50 cr. *) de elevă; sau

b) dacă o elevă voeste să iee oarele singură, se compută la 2 oare pe săptămână taxa de 6 fl. *) pe lună; dacă se întrucesc 2 eleve în aceeași oară, taxa se compută la 2 oare pe săptămână, cu 3 fl. *) pe lună de elevă.

*) Din care sumă 1 fl. se contează pe lună institutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

Instrucțiunea din limba franceză, câte 2 oare pe săptămână, se compută pe lună cu 1 fl. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase, în ne-mijlocită apropiere de parcul orașului, și e provăzută cu apeduct, baie, lumină electrică, etc., încât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școală, au în fiecare zi anumite oare de con-versațiune în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub con-ducerea și cu ajutorul directoarei, al pro-fesoarelor și guvernantelor.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: o saltea, un covor la pat, 2 perini, 4 fețe de perin, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergere, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 peptene, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburiile de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fiecare, ciorapi și fuste de culoare închisă și batiste (marâm) câte 1 duzină, 1 pa-rapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toalete nouă, părinții și tutorii sunt sfătuiți a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru uniformitatea îm-brăcăminte elevei interne, acele toalete se fac aici cu prețuri moderate, prin în-grijirea direcțiunii internatului. Strins de uniformă se țin: o haină, 2 surte în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, cari necondiționat au să se facă aici și cari peste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

De la direcțiunea școalei se poate primi prin postă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al școalei, „Re-gulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învățământ“, și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, pri-vate, supletorii și de emendare“, à 10 cr. exemplarul. De la direcțiune se poate primi pentru 1 fl. și „Monografia“ școalei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descrierea edificiului școalei și al inter-natului în toate amănuntele.

Direcțiunea școalei civile de fete a Asociațiunii.

Sibiu, în Iunie 1899.

Elena Petroșcu, Dr. Vasile Bologa,
directoara internatului, directorul școalei.

Din Beiuș.

„Internatul Pavelian de fete și școala civilă“.

În internatul acesta se primesc și eleve solvente cu 150 florini la an. Suma

Ear cum ne-au spus și cum ni-au dat, e mărturie fapta lor, căci după răboiu ni-au luat și ceea ce ni-au lăsat Turcii: ni-au rupt o bucată din țară.

Ciuda noastră n'a ținut mult. După bătăia de la Plevna, ni-s'a schimbat cânte-cul. Rușii ne cerură a doua oară oștire de sprigin. Acum nu cu poruncă, ci cu rugă-minte.

Nu putem noi, creștini, să lăsăm pe alți creștini să-și dea sufletul în mâna pă-gănilor, și nu puteam lăsa țara noastră să fie călcată de oștile Sultanului, căci țara îndoiială, după ce-ar fi isprăvit cu Rușii, ele s'ar fi năpusit asupra noastră.

Ori-care ar fi fost îndemnul nostru, să trecem Dunărea și să ne încăerăm cu Turcii, un lucru rămâne mai pre sus de cât toate, că Rușii ne-au rugat să le facem binele acesta. Și nu ne-au chemat atunci, când au fost ei cu genunchii pe pieptul Turcului și ar fi avut nevoie de noi numai atâtă cât să sugrume mai iute pe dușman; ne-au chemat, când au fost ei sub genunchii Tur-cilor și se sbăteau ca să nu moară.

Și așa, cu puterea lui Dumnezeu și cu a lui Osman pașă, Rușii mai la urmă — dar nu târziu, ci iute-iute — și-au mutat

gândul despre noi, și călcându-și pe inimă ne-au rugat să intrăm în luptă. Ear pentru noi a fost mai bine așa, căci acum în loc să le stricăm rostul Rușilor, eram rugați de ei să-l cârpim, și în loc să le încercăm drumurile, am sărit să le descurem.

Rău i-or fi strins Turcii de peste piept pe Ruși, dac'au ajuns Rușii să ne ceară ajutor. Nu doară că oștirile noastre n'ar fi fost vrednice nici să le culegi de pe drum, ci pentru-că Rușii ni-le batjocuriseră până într'atâta. Nevoia te învăță minte, zic bă-trânii, și când dai de frică, uiți și cum te chiamă!

Noi, acum eram împăcați. De-o parte ne răsunase Dumnezeu pentru mândria Rușilor; de altă parte, abia așteptam să trecem Dunărea, și rugăminte Rușilor ni-a venit ca ploaia pe vreme de secetă.

Domnitorul nostru a rinduit deci câtă-va pe'estrime și puțină călărimă să treacă la Nicopole, că să tie paza cetății și să bată laturile ca iscoditori. Asta s'a întâm-plat tocmai în mijlocul verei, pe la Sântul Ilie.

Pe zidurile cetății Nicopolei fălăia acum steagul românesc. De departe, pe Dunăre, se vedea tricolorul nostru jucându-se în vânt d'asupra înălțimilor turcești. În-

te cu vr'o trei-sute de ani, neastîmpăra-tul nostru vovod, Mihail Viteazul, cutre-erase cu oștile sale Bulgaria, pustiind cu sabie și cu foc țările turcești și ducând groaza pretutindeni. Pornise într'o iarnă viscoloasă, trecu Dunărea pe ghiță, bătut Nicopolea și o cuceri. Atunci a fălăit întâia dată steagul nostru pe zidurile acestei ce-tăți, ear acum, după trei sute de ani, ne-poții lui Mihail au călcat pe urmele stră-moșului lor și întocmai ca el nu cutreerat țările turcești și le-au sguduit din temelie.

Cine ar mai fi gândit să mai ajungem noi și aceste zile! Așa de mult ne isbise soarta, că toată lumea credea, că nu mai este vlagă în noi — și iată-ne! Cu adevă-rat trainic neam e neamul nostru și dacă a fost pus multă vreme la încercare, e că l'a iubit Dumnezeu.

VII.

Țarul dete porunci, să se adune alte oști în Rusia și s'alerge cât se poate de iute în țara turcească; trimise în pripă po-runcl oștilor cari înaintau spre alte părți să se întoarcă îndărăt și să se apropie de Plevna; își întări tabăra cât putu de iute, și scrisse generalilor săi, strânică scrisoare, că, ori să-i ia cât de curând Plevna, ori li bagă pe toți în răcori.

aceasta e de a se solici cel mult în patru rate egale. Elava pentru suma aceasta va primi întreg provăzutul și vestimenta superioară și anume:

Elevele așezate în internat pentru suma amintită primesc provăzute întreaga adică: cvarțir, întreținere bună, luminat, încălzit, spălat, scaldă, medic, medicină; instrucțiune specială în studii, în declamări, în cant, în diferite dexterități, în lucruri de mână, economie de casă; conversațiune în limba română, maghiară, germană și franceză. Primește vestiment superior: uniformă, apoi șurte în formă de haine, o pălărie de vară, una de iarnă și o manta de iarnă.

Didactul anual cu înscriere cu tot e 9 florini pentru școala civilă a internatului, ear' pentru școalele elementare e: 2 fl. 95 c.

Taxa pentru instrucțiune în limba franceză 10 fl. la an. Taxa pentru instrucțiune la pian cu 3 oare la săptămână e 30 fl. la an. Spesele de didactul, limba franceză și pian, precum și spesele cu manuele trebuincioase, materialul de scris, de desen, de lucru de mână nu sunt cuprinse în suma amintită de 150 fl., deci despre acoperirea acestora se vor îngriji părinții separat.

Pentru instrucțiune în dans încă e de a se solici ceva din cas în cas în învoială cu maestrul de dans. Pentru folosirea vestimentelor de gimnastică ale internatului e a se solici 1 fl. pe an. (Vestimente de gimnastică separat sunt 4 fl. 50 cr.)

În internat se primesc eleve de clasa I—IV. a școalei civile și eleve de clasa I—IV. a școalelor elementare. Elevele școalei civile vor cerceta școala civilă publică din internat, ear' elevele școalei elementare vor cerceta școala elementară de stat.

Elevele, cari voesc a fi primite în internat ca solvente, au să-și înainteze petițiunea pentru primire la direcțiunea internatului din Beiuș până în 20 August.

Petițiunea se va instrui cu: 1) atestat de botez; 2) atestat școlastic; 3) atestat medical; 4) atestat de vaccinat, respective de revaccinat.

Elevele primite vor aduce cu sine: albituri și fuste din fiecare 6. (Din fuste să fie 3 de barchet colorat); 12 părechi de ciorapi negri; 1 umbrelă mare; 2 părechi ghete înalte de tot nouă; 1 manta de primăvară veseală sau neagră; 4 haine de casă; 2 barche, 2 creton de tot durabile; 1 plapomă cu 2 învelișoare; 2 perini cu 4 fețe albe; 2 cearșafuri; 6 ștergare; 6 servete; 2 pieptene, unul rar, altul des; 1 perie de dinți; 1 perie de haine, 2 perii de ghete, săpun și prav de dinți.

Atunci generalii ruși — cum am spus — strînși cu ușa și strîmtoari, se rugară de noi să le păzim de Turci la urile și să străjuim Nicopolea. Indată-ce ai noștri trecură Dunărea, Rușii porniră din nou asupra Plevnei, și erau acum mulți, și mergeau mai cu veghere.

Dar în vremea dintre întâia luptă și a doua — tocmai zece zile — nici Osman nu stete cu mâinile în șolduri. El și-a mai adunat oștire de prin orașele învecinate și și-a ridicat redute. Între altele, și-a făcut Grivița, cea mai puternică dintre toate, și Bucova. Dacă la întâia luptă Rușii au găsit pe Turci adăpostiți în niște șanțuri făcute în grabă, de vr'o 10 mii de oameni în trei zile, la lupta a doua i-au găsit în cetăți strașnice, la care au lucrat 30 de mii de oameni 10 zile.

Ba într-aceste zile Osman s'asvirlă asupra orașului Lovcea, din jos de Plevna, pe care-l cușeriseră Rușii și stăteau acolo, ca un ghimpe, în spatele lui Osman. Turcii bătură rău pe Ruși, îi scoaseră iute-iute din oraș și i fugăriră în risipire. Pe lângă altele, mai dase și asta de capul Rușilor.

Elevele să aducă cu sine conscrierea tuturor obiectelor și uneltelor trebuincioase în două exemplare.

Înscrierile în școala atât civilă, cât și elementară vor fi în 1—5 Septembrie; în 6 se încep prelegerile.

În clasa I. civilă se vor primi acele eleve, cari au implinit anul al 9-lea de etate și vor produce testimoniu școl. de pe clasa IV. elementară. În lipsa unui astfel de testimoniu, primirea se face pe baza examenului de susceptiune.

Primirea în clasele superioare civile (II. III. IV.) se face pe baza testimoniuului de pe clasa premergătoare a ori-cărei școale civile, sau a altei școale de o categorie cu școala civilă.

La înscriere în școală se produc testimoniu școlastic, carte de botez, atestat de vaccinat până la etate de 12 ani, de aci încolo de revaccinat.

La înscriere se prezintă elevele însoțite de părinți, sau substituiți, — apoi fiecare părinte se va îngriji, ca fetița sa înscrișă în școală să aibă manualele, recuizitele necesare și să depună suma recerută (ce e numai câțiva florini) pentru materialul lucrului de mână școlastic.

Beiuș, la 1 Aug. 1899.

Direcțiunea internatului.

Seminarul Vancean de băieți.

1. Părinții, cari voiesc să-și așeze băieții pe an. școl. 1899/1900 în seminarul tinerimii române greco-catolice dela gimnaziul superior gr. cat. din Blaș, prin aceasta sunt avisați, că termenul concursului de primire este 15 August st. n. a. c. Cererile de primire sunt a se adresa Prea Venerabilului Consistor Mitropolitan din Blaș, și ce privește pe băieții, cari în anul școl. trecut nu au fost elevi ai Seminarului tinerimii, au să fie instruite cu extras de cotez, testimoniu de pe anul școl. trecut și atestat de vaccinare. În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne locuința și poșta ultimă cu acuratețe și să declare, că cunoșc deplin toate condițiile și a se obliga a le implini pe toate.

2. Pentru elevi sunt a se plăti: 4 fl. taxă de înscriere, 120 fl. pentru cvarțir, vîpt, luminat, încălzit, spălat și în cas de lipsă medic și medicină, 1 fl. taxă de scaldă, 3 fl. taxă pentru întăritul schimburilor (călcatul rufelor), așa-dară cu totul 128 fl. la an. Taxa de înscriere, de scaldă și de întăritul schimburilor are să se plătească toată de odată, cu ocaziunea înscrierii, suma de 120 fl. în două, respective 4 rate anticipative, astfel că în 1 Septembrie cu ocaziunea prezentării sunt a se plăti cel puțin 38 fl. respective 35 fl. În cas de 2 rate, rata a 2-a se va plăti în 1 Februar, în cas

de rate, rata 2-a se va plăti în 15 Noemv rata a 3-a în 1 Februar, rata a 4-a în 1 pril. Sumele acestea sunt atât de mici, îti numai primindu-le regulat și anticipative se poate satisface atător trebuințe, ei sunt cu susținerea și îngrijirea elevilor. Astfel rectorul va fi silit să dimită pe el, ai căror părinți sau îngrijitori nu-și vor solvi ratele la timpul său.

3. Elevii vor ave să aducă cu sine:

- 4 părechi de schimburi de pânză sade giolgia bune;
- cel puțin 4 batiste;
- 2 părechi de încălțăminte și cel puțin 4 părechi de ciorapi sau de obiele;
- 1 saltea (sac de paie) și două lipide (cearșafuri) de pus pe saltea;
- 2 perini și 4 fețe (de perini);
- 1 tol sau plapomă și 2 lipidee de plamă;
- 2 lipidee albe de giolgiu pentru copierea patului (de lână și colorate nu sunbune, căci nu se poate ajunge uniformă);
- 1 cuțit, 1 furcută, 1 lingură de metă, 1 pahar și cel puțin 3 servete;
- 1 perie de vestimente și 3 pentru încălțăminte;
- cel puțin 3 ștergare și 2 pepteni unușdes și unul rar.

4. Elevii vor ave provăzute întreagă și anume:

- Locuința în sale mari sănătoase, luminoase și provăzute cu toate cele de lipsă.
- Tipt întreg, adică dejun, prânz și cină.

La dejun vor ave lapte cald cu pâne, la prânz 2—3 feluri de mîncări, la cină 1—2 feluri. La prânz în zile de dulce va fi supă de carne, carne cu sos și mîncare groasă cu carne sau friptură cu garnitură, ear în zile de post supă de legume și mîncare groasă, ori apoi mîncare groasă de legume și mîncări făcute cu brînză, lapte sau ouă. La cină în zile de dulce va fi supă de carne, carne cu sos și mîncare groasă, în zile de post mîncări făcute cu lapte, brînză sau ouă.

- Spălatul eventual și întăritul schimburilor;
- Luminatul în timpul recerut;
- Încălzitul în timp de iarnă;
- În cas de lipsă medic, medicină și îngrijirea de lipsă;
- Scaldă caldă în timpul iernii, amensurat prescrierilor igienii.

Afară de aceea superioritatea se va îngriji, ca elevii pe lângă controla de lipsă să fie și ajutatori în studiare.

5. Părinții în decursul anului școl. să nu trimită la adresa sau la mâna elevilor

banii, ci banii să vină la adresa superiorității, care se va îngriji să le procure rechisitele de școală, cărțile și celelalte ce le sunt de lipsă. Asemenea nici mîncări să nu le trimită, căci seminarul îi provide cu cele de lipsă. Mîncările ce părinții cu toate acestea le-ar trimite fiilor săi, se vor împărți între toți elevii, în cas de cantitate mai mică, între conșcolarii respectivului sau respectivilor elevi.

Ce privește vestimentele, superioritatea pentru împedecarea luxului va introduce o uniformă efină și bună, dar pe încetul, fără îngreunarea părinților, așa că fiecare elev va purta vestimentele sale de acuma, dar vestimente nouă nu și vor pute procura de cât de forma și felul celor designate de superioritate. Procurarea se va face sau direct de către părinți sau prin mijlocirea superiorității.

6. Părinții sunt avisați, că pentru eventualele stricăciuni făcute de fiil lor ei sunt răspunzători și vor ave să le rebonifice. De sine se înțelege, că pentru lucrurile și obiectele, ce se strică prin folosire fără vina elevilor, nu se va cere nici o desdaunare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Sept. st. n. înaintea superiorității seminariale însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, unde aceștia vor plăti taxele de lipsă și vor da în samă obiectele și lucrurile elevilor și li se va designa mobilierul destinat spre folosința elevilor.

Blaș, în 11 Iulie 1899.

Emiliu Viciu,
rector al Seminarului
Vancean de băieți.

DIN BIHOR.

Internatul din Beiuș. — Peatra fundamentală. — Vorbiri.

Peatra fundamentală la internatul rom. gr.-or. din Beiuș s'a depus a doua zi de Rusali, în 7/19 Iunie a. c. La acest act, după ce s'a săvîrșit sf. liturgie oficială sub pontificarea părintelui profesor catichet Nicolau Diamandi, asistat de preoții Corneliu Foltuș, George Roman iunior și George Roman senior, precum și de publicul imens de diferite confesiuni public adunat din sf. biserică a pornit cu litia la locul de edificare a internatului, unde după săvîrșirea celor rituale executate sub pontificarea părintelui profes. catichet. Nic. Diamandi, d-sa a rostit o vorbire foarte acomodată.

Oștirile rusești începură a doua luptă la Plevna într-o Lună, cu două zile înainte de Prorocul Ilie. Des de-diminește tunurile lor începură să bată cu multă putere asupra Plevnei. Erau o sută douăzeci de tunuri, cari împrescau redutele turcești, și gemen pământul de vuet. Turcii răspundeau virtos

Era ceață, și Rușii se apropiaseră tare de tabiile lui Osman. După-ce au cântat tunurile vr'o opt ceasuri, regimentele de pedestrimie au intrat în foc. Și acum, ca și la lupta dintăiu, ei porniră de două părți tot pe unde au pornit atunci: unul pe la Bucova, altii pe la Radișelu și pe la Grivița.

Rușii s'au asvirlit vitejește spre Turci. La satul Radișelu se încinse încăerarea cea mai turbată; Turcii apărau satul ca niște adevărați viteji. Generalul Scobelef, cel ce trecu Dunărea în not cu cazacii, ajunsese într'un rînd până în Plevna, nevăzută de Turci, dar a fost împias iadărât. O parte din Ruși se trîră pe brânci prin porumbiștea din marginea satului și, cînd fură aproape de liniile turcești, se repeziră cu toții de odată și apucându-se de piept cu Turcii, i-au scos din sat.

Ascunși prin grâu, s'apropiară acum de o redută și găsînd-o slab apărată, săriră în șanțuri. Dar, ca din poveste, ies Turcii cei ascunși prin porumb și luînd pe Ruși între două focuri, i-au scos din șanțuri și s'au încăerat cu ei piept la piept prin porumbiștea. După luptă, tot porumbul de acolo era una cu pământul și cadavrele stăteau grămadă. Rușii năvăliră apoi earăși spre redută și o luară cu baionetele.

Repede acum s'avîntă Rușii spre culmea dealului, dar tunurile turcești le risipese rîndurile. Jumătate din oștirea rusă s'asterne cîmpului, dar Rușii dau virtos înainte și ajung pe culme. De aici vedeau Plevna. Ei începură să chiotească de bucurie.

Atunci însă, de pe o culme învecinată s'auziră tunuri și dinspre Plevna se vedea răsărind pe culme o negură de oștire turcească. Rușii de groază au rămas încremeniți, o clipă s'au gândit să fugă îndărăt. Dar, din întemplieră, le sosiră niște batalioane într'ajutor. Rușii se reped înainte. Turcii — lucru de mirare — nu se împotrivesc cu putere, ci trăgînd cu pușca alene, se retrag în bună rînduire prin viile și prin grădinile de d'asupra Plevnei.

Rușii, în loc să s'astîmpere, își adună la un loc sfîrșăturile regimentelor și bagă în foc întreagă oștirea de sprigin. Ei pornesc ca vijelia, scoboară prin vii și prin porumb, și ajung în marginea Plevnei, și dau să intre în oraș.

Acolo, pe pîrtul Tucenitei erau niște mori apărate de cinci companii de Turci. Rușii năvălesc spre mori și se încăeră cu pedestrimiea lui Osman. Erau pe-aproape vr'o două sute de călărești turci; aceștia, neputînd să se lupte pe deal, săriră de pe cai și alergară cu carabinele în ajutorul pedestrimiei, luptându-se pe jos. Dar Rușii îi isbesc cu urgie și-i sllesc să fugă în oraș. Două batalioane de Ruși în vremea asta intrară în Plevna. Generalul rus a început să sară de bucurie și scuturându-și chipiul în aer, striga: Așa răsplătim lui Osman, că ne-a bătut odată.

Dar una știa generalul și alta Osman. Batalioanele rusești, cari au intrat în Plevna, au fost copleșite de Turci; nici un soldat rus n'a mai eșit din Plevna. Dar au eșit Turcii cu multă mulțime și au isbit pe Ruși cu

Cântările rituale, precum în sf. biserică, așa și aci le-a executat corul studenților din Beiuș, al cărui conducător-profesor este părintele Nic. Diamand. Tinerimea studioasă e vrednică de învățătorul lor, precum vice-versa; — laudă și mărirea lor, cu atât mai virtuos părintelui Nicolae Diamand, al cărui făt e acest cor tiner și de bun renume.

Regret și nu pot trece cu vederea, că dintre cei 12 preoți invitați la acest act mareț, nu s-au prezentat numai trei — slabă interesare. — Regret totodată, că dl protopresbiter Vasiliu Pap, nu a luat parte deoarece ce în acel timp a fost la înmormântarea fiului său Emanuil Pap, fost preot în Sacal.

E de însemnat pentru posteritate, că între altele în cutia de fer — s-au depus în conscriere și numele, locul și timpul nașterii și numele părinților, a tinerimei studioase rom. gr.-or din clasele I—VIII de pe anul școl. 1898/99.

O, câtă bucurie se vedea pe fețele celor chemați; câtă însufățire! Zice un moșneag: „Măi, măi! n'ai auzit tu, că un fecior de a bătrânului Gomboș dela Vidra, cu numele Iosif, archidiacon la Sibiu, ce a fost neam cu Iancu, a dat în cinste pentru săracime toate lemnele, numai să se poată ajuta și pruncii săraci.” Această vorbă se duse ca fulgerul în toate părțile — și nu auzia altă, decât:

Dzeu să-l țină mult și bine,
Ca să mai poată face neamului său bine!

Țină-l maica Precista,
Cu scumpă familia sa.

Teatrul popular în București

Teatrul popular din București, proiectat deja, are să fie o instituție în adevăr națională. Precum vedem din proiectul de statute, scopul acestui teatru este: a dezvolta în popor gustul pentru teatru prin reprezentarea de piese cu subiecte patriotice, instructive și morale; a stimula autorii dramatice și compozitorii români la lucrarea pieselor originale; a aduna la un loc artiștii de talent, răspândiți prin țară și a contribui la dezvoltarea mai departe a talentului lor; a deschide cariera dramatică elevilor distinși ce vor eși din Academia de muzică și artă dramatică.

Pe scena teatrului popular se vor reprezenta: piese originale în prosă sau în versuri cu caracter patriotic, moral și instructiv. Traducerile și localizările nu sunt admise, decât în cazuri cu totul excepționale, care să corespundă scopului acestui teatru. Opere

comice, operete și vodevile originale. Traducerile nu vor fi introduse în repertoriu, decât când piesele originale nu vor fi destulătoare ca să completeze repertoriul unei stagiuni.

Odată repertoriul format și stabilit pentru stagiune, se va fixa ordinea pieselor ce trebuiesc jucate, al căror ad nu se va pute schimba, decât dacă autul cu drept anterior va conveni să cedeze rândul.

Nimeni din reprezentanții teatrului, începând dela director și până la cel în urmă funcționar al instituției, nu vor pute prezenta localizări sau traduceri ale or, sau descoperite ca atare; vor pute înțepriza piese absolut originale, ținându-se însă cel mai strict control, ca reprezentanții instituției să nu se poată folosi de situații, spre a și introduce operele în dauna caunității autorilor, așa ca piesele celor înțaiu să fie admise numai dacă valorilor e incontestabilă. Precum vedem, inițierea s'au silit să prevadă și să înlăture abuzurile, cari au compromis prosperitatea teatrului Național.

Precum aflăm, societatea Teatrului Popular și a Academiei de muzică și artă dramatică s'a constituit în mod legal în 28 Iunie (10 Iulie). Subscrierea primei emisiuni de 200.000 lei a început deja și vârsămintele se fac cu începer de la 1/13 Iulie la Banca Poporului. Comitetul dirigent al „Societății Teatrului popular” s'a întrunit în săptămâna trecută spre a alege și fixa locul, unde se va clădi Teatrul Popular și Academia de muzică și artă dramatică. Totodată a hotărât persoanele, cari vor compune direcția și comitetul teatrului.

În curând direcția teatrului nou va publica un apel către toți autorii dramatice români, rugându-i să înceapă de pe acum la piesele ce vor trebui să formeze viitorul repertoriu.

Felurimi.

Floarea-animal.

Dintre toate animalele ce mișună prin ocean, polipii sunt poate aceia, cari atîtă mai mult surpriza și interesul naturalistului. Formele elegante și variate ale acestor zoofite seamănă așa de exat cu ale florilor, încât mult timp oamenii le-au considerat ca vegetale.

Țeștura lor este atît de delicată, corpul lor atît de mic, încât, pentru-ca să le vadă cine va bine, are nevoie de o lupă.

Și cu toate astea, între aceste ființe atît de plăpânde și de mici sunt unele, cari secreteză cantități colosale de peatră, așa de tare, încât grămădindu-se formează, mai la urmă, stânci primejdioase pentru navigatori și insule întregi; astfel sunt madreporii și corali (mărgeanul), bine cunoscuți de ori-cine.

Însă lucru și mai de mirare este, că se văd colonii întregi din aceste mici ființe unite într'un chip intim pe un singur trunchiu prins de stîncă și care pare un copac, căci are ramuri multe. Pe acest trunchiu animalele au viață comună în unele privințe; în altele își păstrează individualitatea și pot chiar să moară, fără-ca tovarășele lor să sufere ceva.

Naturaliștii vechi considerau mărgeanul și madreporii ca niște pietri cari cresc în forma unui copac.

Mai târziu, rădăcina prin care mărgeanul e prins de stîncă, scoarța care-l acopere și la suprafața căreia apar polipii ca niște flori mici cu opt petale, au făcut să fie considerat ca o plantă adevărată, deși e mai tare de cît marmora.

Acum e constatat în mod absolut, că mărgeanul e un animal; cele opt petale sunt tentaculele, pe cari le întinde ca să-și caute hrana.

Afară că polipii se reproduc prin ouă, ei se înmulțesc și prin muguri ce se formează pe o parte a trunchiului comun, se desvoaltă și formează cu timpul noi polipi. Micile animale sunt prinse de tulpina mamei, însă din când în când se produc și unele libere, cari se despart de colonie și se duc de se fixează pe un alt punct al fundului oceanului, la oare-care distanță de leagănul lor.

Curând acest animal gelatinos, care nu e mai mare decît un bob de grâu, după-ce s'a prins cu baza lui de stîncă, își întinde brațele sau tentaculele și începe să bîjbăie prin apă, căutându-și hrana. Cu cît se hrănește (și mănîncă neconținut), partea de jos a corpului său se lungeste, și, înaintea, apar adevine peatră, pe cînd partea de sus, rămînînd tot cărnosă, scoate muguri și produce alți polipi, întocmai ca o plantă, ale cărei ramuri cresc.

Primul polip, polipul mamă, devine atunci un trunchiu, care se solidifică, se transformă în peatră, d'asupra căreia generațiile grămădite ale copiilor săi lucrează și se înmulțesc, urcîndu-se, ca să zicem așa, unit pe umerii celor-laiși. Edificiul comun ajunge la suprafața oceanului.

Alți polipi, prin impregiur, fac aceeași lucrare. Stînci mai multe de astea se împreună formînd o insulă. Apele oceanului, aruncînd năsip și noroiu d'asupra insulei precum și sămînțe de plante pe cari i-le aduc vîntu-

rile mari sau le iau ele însele de pe maluri, curînd insula se acopere de vegetație. Coasta de răsărit a Australiei este mărginită azi de o cîngătoare de stînci madreporice de 1200 kilometri lungime. Prin alte impregiurări apoi secesc și animale în mica insulă.

Materia secretată de polipii mărgeanului este de culoare frumoasă roșie și, lucrată în diferite chipuri, se împodobesc cu ea obiecte de bijuterie.

BIBLIOGRAFIE

„Isvorul Precestei”, canon de rugăciune către Născătoarea de Dumnezeu, o carte folosită de toți creștinii, extrasă din „Penticostar”. — Prețul 12 cr.

„Treii Doctori”, comedie într'un act, localizată din limba germană de Virginia A. Vlaicu. — Prețul 20 cr.

„Povești populare”, de cuprins moral culese de S. Teodorescu-Chirileanu. — Prețul 8 cr.

„Pălăria Ceasornicului”, comedie într'un act de Mdm. Emile de Girardin, localizată de A. G. N. — Prețul 25 cr.

Toate patru se pot procura dela librăria Ciurcu din Brașov.

„Marșul studenților din Brașov” se numește o nouă compoziție musicală a tinerului maturisat dela gimnaziul român din Brașov, Iustin Cl. Iuga, care a dat și până acum frumoase probe de talentul său musical. Compoziția a apărut în editura autorului și costă 20 cr. Studenții însă o pot procura direct dela compozitor, în Gherla, cu prețul jumătate.

— Din interesanta revistă „Foia Pedagogică”, ce apare în Sibiu sub direcția d-lui dr. D. P. Barcianu, au apărut Nr-ii 13—14 cu următorul cuprins: Cuvîntare rostită la încheierea anului școlar 1898/99 la Seminarul Andreian, de prof. D. Comșa. — Disciplina școlară, de Nicolau Simulescu, director și învățător la școala din Apoldul-de-jos (Urmare). — Modele de lecțiuni: Fata săracului cea isteaptă. Poveste de P. Ispirescu, de Dr. Petru Șpan. — Cari sunt cauzele, din cari nu prea progresăm în învățămîntul educativ în școlile populare dela sate? De Inv. Paicu. — Din literatura școlară. — Informațiuni — Felurimi. — Corespundență.

atîta putere, încât i-au trecut și de la mori încolo, i-au trecut și dealul din față, i-au trecut peste două-trei dealuri și i-au gonit în chipul cel mai jalnic.

Generalul rus făcuse greșeala să-și bage în foc pînă și rezervele, și-acum nu avea nici măcar o companie, care să stînjenească pe Turci. Și pe cînd generalul își frîngea mâinile de supărare și plîngea de necaz, căutînd cu mintea lui vr'un mijloc să-și mîntue oștirea, veni un oficer călare, aducîndu-i vestea, că de ceaialaltă parte la Grivița, Rușii au fost cumpulți bătuiți, și că Osman și-a scos Baștuzucii și i-a pus pe urma Rușilor.

Atunci generalul cu oștire cu tot au început să fugă orbește.

Ei nu se retrăgeau, împușcînd cum e obiceiul războiului, ci asvîrliră puștile și fugiau, fugiau mîncînd pămîntul, care pe unde apuca, dînd oficerul busna peste soldat și soldatul peste oficer. Își lăsară tunurile pe dealuri și fugiau. Și cădeau izbiiți în spate de gloanțele Turcilor, și cădeau de oboseala fugii, cădeau leșinați de groază. Și vai de cei-ce rămăneau pe câmpie. Osman poruncise buncilor de baștuzuci să se ia după Ruși, ca să-i omoare și să-i chinuiască de vii pe răniții aflați pe câmp!

Cei-ce fugiau, auziau în urma lor vaele și gemetele Rușilor chinuși de Turci, dar cum să-i ajute? Și îngroziți și mai tare de aceste vae, Rușii fugiau și mai cu putere!

Și cînd au ajuns departe, tocmai de unde porniseră dimineața, nu mai erau decît două companii. Atîția muriseră pe dealuri, fugind de gloanțele Turcilor. Periseră peste 5000 de Ruși și aproape de două ori pe atîția rămăseră răniți pe câmpii și prin văile Plevnei. Spaima era așa de mare în ei, încât își perdură capul. Un regiment, în fuga lui, s'a întors îndărăt, și a dormit noaptea sub o redută turcească.

VIII.

De ceaialaltă parte, la satul Grivița, Rușii o pășiră tot așa. Dintău biruiră pretutindeni, ear la urmă pretutindeni fură bătuiți.

Lupta pe partea asta s'a petrecut la reduta Griviței, la acea vestită redută, cea mai mare dintre toate, care a potopit cele mai multe oștiri și rusești și românești. Pentru dobîndirea ei, au perit peste patru mii de oameni.

Rușii înaintară spre Grivița cu trei regimente. Ei se repeziră după obiceiul lor, cu capul plecat și cu pușca în mînă, și

luară cele dintău șanțuri, se repeziră spre cele din linia a doua, și după o luptă cu o negrăită pierdere de oameni, cuceriră și acest rînd de șanțuri, și se năpustiră în valea din fața redutei.

Coasta văii se umpluse de sânge, așa că se făcură șiroaie și curgeau în vale, ca după ploaie. Dar Rușii ajunseră la al treilea rînd de șanțuri, cele de sub parapetul redutei. Erau puțini acum Rușii, dar înfrîntați de tot, de nu-și mai dădeau socoteală, căți sunt și unde merg.

Ei sar în șanțuri, s'agață de parapet, dar aici li-se isprăvesc vitejia. Turcii de sus scot iatașanele, pun baionetele pe pușcă, întorc patul puștii și taie și străpung și strîvesc pe cei-ce nîzuesc pe parapet. Rușii cad, împinși în șanț. Atunci două batalioane rusești pornesc într'ajutor de pe muchia dealului, dar atîta foc asvîrl Turcii asupra lor, încât Rușii cad mereu, cad într'una și cînd au fost în vale, n'a mai rămas nici unul în picioare. Tot așa e valul năpraznic pe mare; vine puternic, dar venind tot scade, și pierie în urmă și se face una cu luciul mării.

Rușii se deteră îndărăt, cum putură. Dar nu lăsară reduta Alte regimente sosiră, și intrară în șanțuri. Însă, strivite cu totul, se retraseră și ele. A treia oară porni

alt rînd de batalioane, dar acestea nici nu putură străbate pînă la redută, nu atîta de focul Turcilor, cît de mormanele de cadavre și de răniții ruși, ceri acoperiau văile.

În urmă veni și noaptea. Rușii își băgaseră în foc mai toată oștirea, erau sfărmași cu totul, și începură să se retragă departe, departe.

Astfel de amîndouă părțile Rușii fură bătuiți cumpulți.

Dacă Osman ar fi pornit atunci după Ruși, cu batalioanele și cu călăreții, i-ar fi imprăștiat ca pleava și ar fi putut să-i împingă și să-i arunce în Dunăre și să facă să ridă lumea cu hohot de pășania Rușilor, cari au pornit războiul cu gura așa de mare.

Osman, după-ce a fost prins mai târziu la Plevna, a spus că atunci, cîndă-i-a bătut pe Ruși a doua oară, avea puțintică oaste și credea că Rușii au rezerve mai în urmă. Dacă ar fi știut, că Rușii n'au de loc rezerve, cu tot puțintul oștirii sale s'ar fi luat după ei.

(Va urma).

AVIS!

Rugăm pe toți abonenții foii noastre, cari sunt în restanță ori nu și-au reînnoit abonamentul să grăbească a-și achita datoria. În caz contrar li-se va întrerupe trimiterea pe mai departe a ziarului.

ADMINISTRAȚIA.

NOUȚĂȚI

Arad, 9 August a. 1899.

Adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se va ține anul acesta la Deva în zilele 27 și 28 August st. n. — Programul sedințelor e statorit deja. Il vom publica și noi în numărul de mâine.

Înmormântarea preotului T. Nonu. Privitor la moartea regretatului preot Terențiu Nonu din comuna Moneasa ni-se scriu următoarele:

Moartea neuitatului preot Terențiu Nonu din Moneasa a fost anunțată pe scurt în „Tribuna Poporului”. Cred însă, că nu ar fi bine să trecem cu vederea trecutul acestui bărbat viguros, fără că publicul nostru să aibă măcar o scurtă cunoștință: cine a fost repositul și de ce trecere s'a bucurat între conaționali săi.

Decedatul, iubit și respectat atât din partea clerului și a poporului, cât și a celor de altă confesiune, — și-a câștigat stima și respectul de care puținii preoți s'au bucurat în viață. La ziua de 24 Iulie v. a. a. la 10 ore p. m. 9 preoți din tract, în frunte cu dl. protopresbiter Ioan Gheorghe Imbălești în ornate negre și asistați de 5 învățători pleacă din sfa biserică la școala din apropiere, unde era locușul repositului. Începând aici serviciul funebru, l-au petrecut ca un popor numeros la sfa biserică, unde regretatul a servit în restimp de 13 ani cu deplină punctualitate. Aici după frumusețea rit s'a săvârșit prohodirea regretatului preot, dându-i-se, după datina noastră străbună, sărutul a cea mai de pe urmă. La finea prohodului Părintele protopresbiter Gheorghe a rostit o cuvântare elocventă, descriind după patințele sale viața și trecutul neuitatului defunct. La cererea iertăciunilor nu putea să auzi și să vezi altă de cât fețe înfrântă, lacrimi, țipete și tânguiri; ear din popor întrebarea: oare mai u-tă-vom avea asemenea păstori?

Decedatul a fost un adevărat părinte și păster, care pururea cu ochi de vultur a privit asupra afacerilor sale de preot român. Nicodată dinșul nu s'a lăsat sedus din partea contrariilor, spre a-și vinde cauzele sale sfinte, din contră s'a luptat cu bărbăție și cu așa tact, că și adversarii se închie au procederii lui. Năntea morții sale cu câteva zile, când corpul învățătoresc din întreg comitatul Aradului s'a întrunit în adunarea sa generală la Moneasa, regretatul a dat dovadă eclatantă despre inteligența și despre ținuta sa corectă, ca și despre dragostea sa frățească față de acești dragi pioneri ai culturii noastre naționale.

După toate acestea clerul din tract și amicii repositului sperază mult, că superioritățile noastre bisericesti părintește se vor îngrijii de starea materială a soției și a celor 5 orfani rămași în urma decedatului, cu atât mai veros, că neuitatul păstor, pe lângă că a servit sub durată acestor ani ca preot zelos și puru ual, — a fost și învățător, precum se știe, conform statutelor regulare școlare. Urmează deci, că familiei decedatului l'ar compete un ajutor, la care numai prin îngrijirea și recomandarea superiorităților noastre bisericesti ar pute să ajungă mai cu încredere.

Ne măgubim cu speranță, că scumpul nostru nou Archiereu și cei se va întrerupe cu brațul său puternic părintesc, a le întinde mână de ajutor după putință.

Ca concluziune află conștient aminti că părintele protopresbiter tractual prin un cercular a obligat moralmente pe colegii săi, ca să țină în toate bisericile din tract serviciu divin în Duminicile proxime pentru fiieratului coleg și frate în Christos.

Dumnezeu să corăzile familia defunctului, ear sufletul repositului păstor să l așeze acolo, unde repți se odihne c.

Fie l'ă țărina ușoară, și memoria bine-cuvântată!

Unul dintre amicii lui.

Necrolog. Achim Sêrbu proprietar, fost episcop al bisericei gr. or. catedrale române din Caransebeș, și membru în comitetul orașului Caransebeș a rep. sat Mereni. În 9 August st. n. a. c. în etate de 81 de ani. Înmormântarea s'a făcut Joi, în 10 August, la orele 4 p. m. Reposatul a fost unul din cei mai harnici grăniceri, de un caracter firm și vechiu gregar al generalului Traian Doda. Fie l'ă țărina ușoară și memoria vecinică!

Din Graz sosește vestea tristă, că profesorul din București Dr. George Candrea a murit acolo luni în 7 August st. n., unde numai de curând se dusese să-și caute de sănătate. Decedatul, născut în comuna Neagra (Munții-Apuseni) și-a făcut studiile academice în București, Viena, Graz și în Stassburg, unde în anul 1894 a obținut gradul de doctor în filosofie. În toamna aceluiași an a venit ca redactor la „Dreptatea” din Timișoara, unde după întemnițarea D-ului V. Braniște, a condus acest ziar ca redactor responsabil până în toamna anului 1895, când apoi, ca să scape de osândă ce avea să i se dicteze într'un proces de presă intentat „Dreptății”, — a trecut în România. Aici apoi mai întâiu a fost profesor în Buzău, ear' mai în urmă a fost numit profesor de limba germană la școala comercială din București în colaborație cu Teofil Frâncu, Dr. G. Candrea a publicat două cărți bune: „Rotacismul la Moși” și „Românii din Munții-Apuseni (Moși)”. Moartea l'a curmat viața în vîrstă abia de 37 ani, în urma unei boale de plămîni.

El luase parte și în mișcarea studentească, fiind unul dintre colaboratorii de frunte ai „Replicet”.

Ruga dela T. Cabin. Sub acest titlu ni se scriu următoarele: Serbările ce s'au făcut aici în ziua de Sf. Ilie au reușit pe deplin. În biserică răspun-surile liturgice l'au executat corul înfrînt de preotul locului, dl. Lucian Secoșan. Biserica era îndesată de credincioși români și străini. După amiază a urmat îndatinatul joc public în mijlocul comunei, ear seara în hotel s'a dat concert cu teatru, tot sub conducerea vregnicului preot Secoșan. Piese-le din program au fost bine executate și răspăite cu aplauze frenetice. După teatru a urmat joc. În pauză ne au delectat cântările cu jocurile naționale. Trecînd la progresul material amintesc că feniul comunei a mai crescut de astădată cu suma de 49 fl. 5 cr., venit de rat. Toate acestea au probat în fața Sêrbilor și Nemților adunați atât la biserică, cât și la petrecere, că Românii trăsese și prosperează și în mijlocul potopului de străini. Onoare celor ce jertfesc

Un învățător slab. Din Mănerău ni se trimite spre publicare următoarele rînduri: „Porunca dumnezească zice: „Șese zile să lucrezi, ear' a șaptea este ziua Domnului în care roagă-te și odihnește.” Învățătorul nostru I. V. însă nu așa procede. Dinul din contră, șese zi odihnește în cărețuța jidacului Czucker, și numai în a șaptea zi va să zică în ziua Domnului să treacă să lucreze. Așa s'a întămpiat chiar într'una din Duminicile trecute. Dumneșul nu mai Dumneșă s'a trezit că are să s'adune grîul de pe hoidă; deci aleargă la judele satului. M. P. care asemenea e un mare prieten al jidacului și se apucă de lucru. La Sf. biserică trag clopotele, ca să adune pe cei credincioși la rugăciune. Căstăni erau nău nați și s'arugă, căci eram în Sf. Liturghie; ear în curtea școlii care de care mai tare se opintău la stogul d-lui învățător, bine fiind în-ufiți de duhul jidacului — Eu așa crei, că asemenea purtare numai bună nu este dela un domn învățător. Și ne mirăm, cum mai mari biserică și ai școlii noastre suferă așa oameni în fruntea noastră, cari mai mult ne strică legea și mai mult ne întănesc, decât să ne lumineze. — Nu din pămînt, nici din răutate, că măhnit în sufletul meu de creștin vă rog să publicați aceste rînduri în prețuita noastră foaie „Tribuna Poporului”, ca să știe și alții ce învățător bun și cinșator de biserică și de sâbatori avem noi. Mănerău, la 23 Iulie 1899. Stefan Ardelean.”

Un nou despărțământ al „Asociațiunii”. Primim următoarele rînduri: În 27 Iulie (8 August) a. c. s'a constituit despărțământul „Pancrovi” al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. Adunarea constituantă a fost im-po-santă. Au participat vr'o 350—400 persoane: preoți, învățători, neguțatori, măestri, economi, oficiali, dame etc. Resultatul și moral și material se poate privi ca îndeștător, dacă considerăm împrejurările critice, în cari ne aflăm: Recolta e slabă de tot, ear' economii sunt foarte ocupați cu economia câmpului. — Vorbirea delegatului comitetului central, a dlui Damian Popescu, precum și răspunsul preotului Nicolae Popovici din Alibunar, au fost foarte frumoase și corăspunzătoare. — S'au încasat circa 600 fl. Dacă nu era recolta așa slabă, sigur aveam cel puțin doi membri fondatori cu taxa de câte 1000 fl. la Casa națională și vr'o 12—14 membri fondatori și pe-vieția.

În comitetul cercual s'au ales la propunerea părintelui protopresbiter Trifon Miclea, domni: Damian Popescu, director; Petru Tisu, Dr. Petru Pența, Dr. Alexandru Birescu, Nicolae Popovici, paroh în Alibunar, Cassar s'a ales dl Petru Stoica, și controlor Ioan Gaspar, ambii din Satul-nou. Dintre noii membri fondatori și pe-vieția nu s'a ales în comitet nici unul, fiind că aceștia și așa sunt membri naturali ai comitetului cercual. — Ca delegați la adunarea generală s'au ales domni: Dr. George Miclea, advocat în Alibunar, și Onoriu Coropan, preot în Uzim. La vorbirea de încheiere a adunării din partea delegatului, a răspuns preotul Ioanichie Neagoe.

Saxonii și Ungurii. Fole patriote sunt toate rîu cătrănte de un nou și greu necaz, ce li-a dat de cap. Din Dresda vine știrea, că ministrul de interae al Saxoniei prin o circulară energică, a dat poruncă autorităților din țara sa, ca în corespondența lor cu oraș din Ardeal să folosească numai numele cele vechi nemțesti ale orașelor și localităților, căci — zice circulara ministrului saxon — legea despre maghiarizarea localităților numai în Ungaria e obligatorie, nici de cât însă nu pentru autoritățile din împărăția nemtească.

Aceasta e nă-azul. Și meditănd asupra lui, — „Magyarország” cătă ce zice: „La această circulară fără păreche de ilolală și ne mai auzită între state amice, guvernul ungarec numai un răspuns poate ave: Să dea și el o circulară cătră toate oficiile postale din țară, ca scrisorile autorităților saxone, adresate cu nume de localități nemțesti — pur și simplu să le trimită înapoi. Asa afacerea va fi isprăvită fără nici un incident neplăcut. În acest chip viteazul ministru saxon își va revoca de sigur și numai de cât circulara sa.”

Cuiu cu cuiul zice „Magyarország”.

Din Selagiu, comuna Stremți, ni se scrie, că din nebagare de seamă, fetița lui George Contras a căzut într'o groapă și s'a înecat, — ear în 2 și 3 Iulie au fost doi tîrîșali, în-ât au dus feniul și gardurile oamenilor — Ni se mai scrie, că overul Wil-berstein vrînd să înșele poporul, jadele Fl. Pop a srit în ajutor. Bravo lui!

Se spărie și de umbra lor. Sub acest titlu ni se scrie: Luni, în 7 August st. n., la gara din Timș se coborî de pe trenul accelerat un polițist înșinorat din Seghedin. Uniforma polițistului a genat, se vede, rîu ochii unui funcționar ungur dela sedria orfanală din Arad, așa că acesta îndată îl deunță gendarmilor. Și știți de ce? Fiind că pâlăia polițistului, pe lângă sinorul ungurec, mai avea și o pantalică colorile roșu galben și albastru deschis. Gendarmii în urma denanțării întări în sala de așteptare și curură, ca polițistul să se legitimize, ceea-ce asta o și făcu și rămase în pace. Reîntors apoi pe peron gendarmii raportară patriotului funcționar faptul cum e și îl liniștiră; ear' el, în fața celor din giur, cari îl riseră cu dispreț rămase pârliț. Se zice alimintre-lea, că și măgarul se spărie de umbra sa. — Pleasă.

Cas de moarte. Mercuri a încetat din viață A. Haiek, proprietarul cunoscutei prăvălii de sticlărie din Arad, strada Forray.

Măltumită. „Casa de încredere” al lui Iosif Sommer din Arad strada Andrássy, exprimă călduros pe calea aceasta multu mîta sa preonoratului cler și p. t. publicului român, care au onorat-o cu cumpărările dlor pe timpul sêrbărilor de instalare a Preasfinției Sale dlui episcop I. Goldiș, recomandăndu-se și pe viitor bună-voinței tuturor.

Rectificare. În articolul „Nu vor să morră!” din numărul de Joi al foii noastre (pagina a doua, coloana din urmă, alinea-tul al 10 lea, cetit de sus în jos), din greșeală a fost omis un cuvînt. — Exact așa are a se ceti: „E cert anume, că hîrtia Metropolitului, adresată în afacere părinte-lui Episcop Goldiș, are data prezentării de 10/22 Iulie etc.”

Atelier român. Atragem atențiunea stimatelor noastre cititoare asupra anunțului d-soarei Lucreția Vuc, publicat pe pagina din urmă a ziarului nostru. Stimatelor dame române sunt rugate ca să se adreseze cu toată încrederea cătră conaționala noastră, al cărei atelier se bucură de un re-nume bun.

Se caută un tîner, care să între de ucenic pe lângă condițiuni favorabile, în prăvălia dlui comerciant Daniil Radivojevič din Bozovici (com. Caraș Severin). Reflectanții să se adreseze de-a dreptul cătră dl D. Radivojevič.

Cortegiul măreț de Duminică a fost fotografiat la mai multe intervale și din deosebite locuri, de către dl Kossák József, fotograf al Curții imp. și reg. din Arad (Templom uteza). O foarte reușită fotografiare s'a făcut atât a banderului cum era înșirat d'a lungul bulevardului, cât și a trăsuri episcopesti, cu mulțimea enormă de popor, care umplea întreg teritoriul dela teatru până pe la banca „Victoria”. În mai multe vitrine din oraș aceste tablouri sunt obiectul intere-sului public.

Poșta administrațiunii.

Ma! multora: Foaia vi se trimite regulat. Nrii ceruți prin cartă postală l'am expedit din nou tuturor reclamanților.

F. B. în Laz. I. Sandru în Mehadica și Ioan Nicola: Abonamentul e solvit. Vina nu e a noastră. S'a trimis din nou.

F. Oprea în Moldovi-nouă: Adresați-vă cătră Comitetul Asociațiunii transilvane.

N. Cristea (ab. 57): În românește n'o cunoaștem.

Ion Gaitia și Ion Muntean în Moșnița: Am primit abonamentul până la 1 Iulie a. c.

Vasile Muntean, oenar în Ciclova: Ți am trimis a doua oră N rul 30.

ECONOMIE.

Grâne.

	10 August.		
	Arad:	B.-Pesta:	
Grâu	fl. 7.70—8.	fl. 8.70—8.95	
Oct.	—	8.50—8.52	
Cucuruz Aug.	4.45—4.55	4.74—4.77	
vechiu	—	4.60—5.25	
Orz vechiu	5.60—5.80	5.70—6.30	
nou	4.60—4.70	5.55—5.57	
Săcară Aug.	5.90—6.10	6.45—6.70	
pe Oct.	7.50—7.70	6.65—6.73	
Ovăs Aug.	4.70—4.85	5.85—6.00	
Oct.	—	5.32—5.36	

Cursul pieții din Arad.

Din 26 Iulie a. 1898.

Hartie-monetă română	Cump. fl. 9-48	vînd	9.52
Lire turcești	—	—	—
Imperiali (15 R. aur)	18.90	—	19.—
Ruble rusești 100 a	126 —	—	127.—
Galbeni	5.58	—	5.63
Napoleon-d'ori	9.48	—	9.55
100 Marce germane	58.50	—	58.95
Livre sterling	11.90	—	12.50

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil Ioan Russa Sirianu

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Vișări, povești

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—4. G. Coșbuc, Versuri și Proză, cu portretul autorului.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țiganilor, cu portretul autorului.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Cantece Bănățene, cu răspuns dlui Weigand

Nr. 13. E. Hodoș, Cantece Cătanești, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de cămin, cu portr. autorului.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nr. 23—26. P. Drăgălina. Din Ist. Banatului Severin I.

Nrele viitoare: Din Istoria Bănătu- lui Sev. de P. Drăgălina.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboaiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Infanteria regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Partea I. a apărut.

Celelalte au să apară pe rând. Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim. Direcția.

Gramatica Română, pentru învățământul secundar, de Ioan Petranu, profesor la seminarul român gr. or. din Arad. Partea I. Etimologia. A apărut în a doua ediție, ceea ce încă dovedește valoarea acestui bun manual de școală și buna primire de care prima ediție s'a bucurat din partea celor competenți. — Prețul e 1 fl. și se poate procura dela autorul din Arad, în a cărui editură a apărut. — Manusul este aprobat și din partea ministrului unguresc de culte și instrucție publică.

Curs complet de Limba franceză (Metoda I. Fetter) de Arseniu Vlaicu, directorul școlii comerciale române din Brașov. Partea I. și II. A apărut în editura librăriei H. Zeidner în Brașov. — Prețul unui exemplar broș. fl. 1.20, legat fl. 1.40.

Librăria-editoare H. Zeidner vestește, că, atât la procurarea acestei cărți, cât și privitor la toate operele scoase în editura sa, la comanda de fiecare 10 exemplare dă câte-un exemplar rabat. Așa, comandând 10 exemplare, se dau 11 exemplare, la 20 se dau 22; la 30 exemplare — 33 etc.

„Principiile politice” (după Dr. Fr. de Holtzendorff) de Teodor V. Pacășian. Formatul 8° mare, cuprinsul 290 pagini, tiparul curat și cet. Prețul 2 fl. A apărut în institutul „Tipografia” din Sibiu. În cartea aceasta, de netăgăduită valoare literară, sunt tratate cu multă competență teme din domeniul politicii, precum: Politica e — știință. — Politica e — artă. — Conexiunea științei și a artei de stat în procesul politic. — Raportul dreptului pozitiv cu politica. — Conflictele între mănăstirea dreptului și a politicii practice. Raportul între morală și politică. — Scopurile ideale de stat. — Scopurile reale de stat. — Scopul de putere națională al statelor. Scopul de drept individual în stat. — Scopul social-cultural al statului. — Armonia scopurilor de stat.

O recomandăm cu căldură publicului român, iubitor de literatură științifică, în special însă celor ce, conform poziției lor sociale, sunt chemați să fie conducători politici ai poporului nostru. De vânzare se află în librăria institutului, „Tipografia” din Sibiu.

Conferințele învățătoarești, este titlul unei cărți de 212 pagini apărută în tipografia arhidieceșană din Sibiu. Conferințele

învățătoarești din arhidieceșană ortodoxă română a Transilvaniei ținute în 18/30 și 19/31 August 1898 sunt publicate de comisiunile consistoriale. La sfârșit se află trei lucruri mai bune și anume: „Istoricul treptelor formale, respective metodice, ale învățământului.” „Istoria naturală în școala populară” și „Remunerațiunile și pedepsele în școală”

Bibliografie. „Carol I”, dramă națională în cinci acte, de Traian Victor Teranu a apărut la București în tipografia M. Tickes, și constituie o lectură interesantă. Ea se petrece în timpul războiului pentru independență (1877—78) și începe expunerea motivelor de război, decurgerea războiului și terminarea lui.

Cartea plugarilor de Ioan Georgescu costă 25 cr. se poate procura dela Tipografia „Aurora” din Gherla.

„Propedeutica filosofică” pentru învățământul secu dar, de Gregoriu Fleoșu, profesor la gimnaziul român din Năsăud. Partea I. Psihologia empirică, cu un adăug. bucată de lectură psihologică. Prețul 80 cr. și se află de vânzare la autorul în Năsăud.

„Teoria Dramei”, valorosul op literar-didactic, scris de dl Dr. Iosif Blagu, zelosul profesor dela gimnaziul român gr. or. din Brașov, se află de vânzare și la administrația ziarului „Tribuna Poporului” în Arad, de unde se poate procura pentru prețul de fl. 1.80, plus portul postal de 5 cr. la exemplar. — „Teoria Dramei” este, în adevăr, o carte de valoare, care cu plăcere și cu mult interes poate fi citită de fiecare membru al societății culte.

A apărut „LITURGIA sfântului Ioan Crisostom” de Nicolae Ștef, inv. în Arad, ediția II. pentru cor mixt, cu mai multe priceșne, irmoase, și un adăug. de cântec național. — Prețul unui exempl. 4 fl. pentru preparanți 2 fl. 50 cr. plus 10 cr. porto postal, ear' legat cu firme 50 cr. mult; se află de vânzare la administrația „Tr. Pop.”

ANUNȚ.

Subscriberi imi iau voia a anunța On. public, că tocmai acum mi-am deschis

atelierul meu de modă: de croitorie și de cusut

a tot felul de haine pentru dame

în piața Tököly, Nr. 7 ușa 14 în etagiul I.

Atelierul meu este aranjat în chipul cel mai modern, și primesc comande și din provincie prin poștă, pe cari le execut cu eleganță și pe lângă prețuri moderate.

Rugându-mă de spriginul și de încrederea On. public, sunt Arad, Iulie 1899

358 4—12

Cu deosebită stimă:

Lucreția Vucu.

Să spriginim industria din patrie!

Deschidere de prăvălie

FABRICA „INSOTIRII CĂLTUNARILOR DIN ARAD”

aduce la cunoștința On. public, că cu începere din 1 August anul curent își deschide

Prăvălia sa

în palatul „MINORIȚILOR” din ARAD, strada Bisericii,

prin ceea ce onoratul public nu va mai fi expus să cumpere cu bani scumpi fabricațiuni slabe din străinătate, ci va pute să-și procure cu prețuri ieftine încălzăminte indigene de calitate excelentă și fason elegant.

Prețul ghetelor gata:

Ghete pentru bărbați, cu gumilastic . . .	dela fl. 2.80 în sus
„ pentru excursiuni din pele americană „ „	5.— în sus
„ de lack (pentru bărbați) . . .	4.— în sus
„ pentru dame, cu gumilastic . . .	2.50 în sus
„ regatta . . .	2.20 în sus
„ „ din piele colorată de căprioară „ „	2.50 în sus
„ de lack (pentru dame) . . .	3.— în sus
„ pentru băieți . . .	2.50 în sus
„ pentru fete . . .	2.— în sus
„ pentru copii . . .	1.50 în sus

Asortiment bogat de papuci pliuș, pentru dame.

Comande după măsură se primesc deja și se execută prompt.

Ne rugăm pentru spriginul binevoitor al On. public, pentru ca să putem valora această nisuință a noastră și ca în acest chip să fie ajutați micii industriași ai orașului nostru.

Cu toată stima:

Direcțiunea însoțirii.

356 4—4

Telefon 135

Telefon 135

I. GELLER

Prăvălie pentru obiecte de aur argint și bijuterie

ARAD Andrassy-tér Nr. 14.

351 4—5

În PALATUL HERMANN

Mare magazin în obiecte de aur, argint și juuauericale

Ceasornice din cel mai fin aur și argint.

Prețuri solide, marfă bună și serviciu prompt.